

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ГАЗРЫН ДЭРГЭДЭХ

СУРГАЛТ, СУДАЛГААНЫ ХҮРЭЭЛЭН

АГУУЛГА

I. УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ГАЗРЫН ДЭРГЭДЭХ СУРГАЛТ, СУДАЛГААНЫ ХҮРЭЭЛЭН	3
1.1. Түүхэн хөгжил.....	3
1.2. Бүтэц, бүрэлдэхүүн	6
1.3. Алсын хараа, эрхэм зорилго.....	6
1.4. Чиг үүрэг	7
II. СУРГАЛТЫН АЛБА.....	8
2.1. Сургалтын талаар баримтлах удирдамжийн баримт бичиг	8
2.1.1. Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал.....	8
2.1.2. Сургалтын хөтөлбөр	9
2.1.3. Сургалтын төлөвлөгөө	10
2.2. Сургалтын үйл ажиллагаа, зохион байгуулалт	11
2.2.1. Сургагч багш.....	11
2.2.2. Сургалтын агуулга, хэлбэр.....	13
2.3. Сургалтын орчин, хэрэглэгдэхүүн.....	23
2.3.1. Сургалтын орчин, тоног төхөөрөмж.....	23
2.3.2. Номын сан	25
III. СУДАЛГААНЫ АЛБА.....	26
3.1. Судалгааны талаар баримтлах удирдамжийн баримт бичиг.....	26
3.1.1. Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал.....	26
3.1.2. Судалгаа хийх аргачлал	27
3.1.3. Прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал	27
3.2. Судалгаа, түүний үр дүн	28
3.2.1. Хийсэн судалгаа, үр дүн	28
3.2.2. Судалгааны ажлын цаашдын хандлага	31
IV. БУСАД.....	32
4.1. Эрдэмтдийн зөвлөл.....	32
4.2. Эрдэм шинжилгээний хурал, хэлэлцүүлэг	32
4.3. Прокурорын байгууллагаас төрөн гарсан эрдэмтэд.....	34
4.4. “Прокурор”, “Прокурорын туслах ажилтан” мэргэжлийн уралдаан	37
4.5. Албаны байр	38
V. ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА	39
5.1. Бусад байгууллага	39
5.2. Олон улсын төсөл, хөтөлбөр	40
ЗУРГИЙН ЦОМОГ	41

I. УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ГАЗРЫН ДЭРГЭДЭХ СУРГАЛТ, СУДАЛГААНЫ ХҮРЭЭЛЭН

1.1. ТҮҮХЭН ХӨГЖИЛ

1972 он

МАХН-ын Төв хорооны Улс төрийн товчооны 96 дугаар тогтоолоор Улсын прокурорын газрын дэргэд “Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэн” байгуулах шийдвэр гарсан.

1984 он

“Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэн”-г 08 дугаар сарын 01-ний өдрөөр тасалбар болгон татан буулгаж, эд аж ахуй, санхүүг Улсын ерөнхий прокурорын газарт шилжүүлсэн.

2018 он

Улсын ерөнхий прокурорын А/03 дугаар тушаалаар Сургалт, судалгааны төвд “Гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөлийг судлах хүрээлэн” бий болсон.

2021 он

Улсын ерөнхий прокурорын А/45 дугаар тушаалаар “Сургалтын гарын авлагад тавигдах стандарт”;

Улсын ерөнхий прокурорын А/49 дүгээр тушаалаар “Цахим сургалтын журам”-ыг тус тус баталсан.

2022 он

Улсын ерөнхий прокурорын А/48 дугаар тушаалаар “Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэн” байгуулсан.

Улсын ерөнхий прокурорын А/56 дугаар тушаалаар “Эрдэмтдийн зөвлөлийн ажиллах журам”;

Улсын ерөнхий прокурорын А/58 дугаар тушаалаар “Прокурорын байгууллагад оюутан дадлагажих үйл ажиллагааны журам”-ыг тус тус баталсан.

1973 он

Улсын прокурорын 3 дугаар сарын 01-ний өдрийн 38 дугаар тушаалаар “Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэн” байгуулсан.

2013 он

Улсын ерөнхий прокурорын А/44 дүгээр тушаалаар Сургалт, судалгааны төвийг байгуулсан.

2020 он

Улсын ерөнхий прокурорын А/36 дугаар тушаалаар Сургалт, судалгааны төвийн үйл ажиллагааны чиглэлийг Улсын ерөнхий прокурорын газрын Хяналт, шинжилгээ үнэлгээний хэлтэст хамааруулан, Хяналт, шинжилгээ үнэлгээ, сургалтын хэлтэс болгон нэгтгэсэн.

Улсын ерөнхий прокурорын А/83 дугаар тушаалаар “Прокурорын байгууллагын сургалтын хөтөлбөр”;

Улсын ерөнхий прокурорын А/84 дүгээр тушаалаар “Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ыг тус тус баталсан.

2023 он

Улсын ерөнхий прокурорын А/84 дүгээр тушаалаар “Судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал”;

Улсын ерөнхий прокурорын А/88 дугаар тушаалаар “Прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал”;

Улсын ерөнхий прокурорын А/117 дугаар тушаалаар “Судалгаа хийх аргачлал”-ыг тус тус баталсан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 118 дугаар тогтоолоор Прокурорын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтад Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнг нэмж, эрх зүйн үндэсийг баталгаажуулсан.

ТУС ХҮРЭЭЛЭНД АЖИЛЛАЖ БУЙ ЭРДЭМТЭД:

2014 он

Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн хяналтын прокурор Б.Өнөрмаа ХБНГУ-ын Триерийн их сургуульд Хууль зүйн ухааны докторын зэргийг “Хууль бус тохиролцоо авлигын гэмт хэргийн үндэс болох нь” сэдвээр хамгаалсан.

2018 он

Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн судалгааны албаны дарга, ахлах прокурор Б.Мөнхдорж Дотоод хэргийн их сургуульд Хууль зүйн ухааны докторын зэргийг “Гэмт хэргийн статистикийн онол, хэрэглээний асуудал” сэдвээр хамгаалсан.

2020 он

Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн хяналтын прокурор Ц.Мөнхбат Монгол Улсын Их сургуульд Хууль зүйн ухааны докторын зэргийг “Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял: Уламжлал, харьцуулалт, шинэчлэл” сэдвээр хамгаалсан.

2021 он

Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн захирал Б.Бат-Орших Монгол Улсын Их сургуульд Хууль зүйн ухааны докторын зэргийг “Эрүүгийн хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэх ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтын үндсэн асуудал” сэдвээр хамгаалсан.

2023 он

Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн захирал, хууль зүйн ухааны доктор Б.Бат-Орших, Судалгааны албаны хяналтын прокурор, хууль зүйн ухааны доктор Ц.Мөнхбат нарт дэд профессор цол олгогдсон.

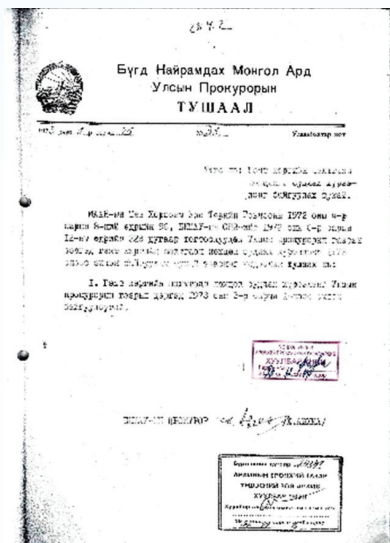
Прокурорын байгууллагаас 1 академич, Хууль зүйн шинжлэх ухааны 7 доктор, хууль зүйн ухааны 31 доктор төрөн гарчээ.

1972 онд МАХН-ын Төв Хорооны Улс Төрийн Товчооны 96 дугаар тогтоолоор Улсын прокурорын газрын дэргэд Гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл судлах хүрээлэнг байгуулах тухай шийдвэр гарчээ. Хүрээлэнгийн анхны захирлаар Улсын прокурорын нэгдүгээр орлогч Г.Иш, орлогч захирлаар Л.Рэнчин нар ажиллаж байсан.

Хүрээлэн нь БНМАУ-ын Прокурорын газрын системд багтаж, гэмт хэрэгтэй тэмцэх талаарх бодлогыг хэрэгжүүлэх, Монгол Улсад гарч буй гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөлийг судлах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг боловсруулах зэрэгчиг үүрэг бүхий эрдэм шинжилгээний байгууллага байв.

Тус хүрээлэн нь 15 орчим дэд сэдвээр судалгааны ажил гүйцэтгэж, эрдэм шинжилгээний ном 10, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэх, хууль сахиулах байгууллагуудын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоход чиглэсэн эрдэм шинжилгээний зөвлөмж 50, эрдэм шинжилгээний өгүүлэл 80 гаруйг тус тус бичиж нийтлүүлсэн байна.

“Гэмт хэрэгтэй тэмцэх асуудал” эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхэтгэлийг жил бүр хэвлүүлэн, 8 дугаарыг нийтийн хүртээл болгожээ.

Улсын ерөнхий прокурорын 2022 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/48 дугаар тушаалаар эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөлийг судлах, прокурорыг мэргэшүүлэх, прокурорын байгууллагын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох чиглэлээр эрдэм шинжилгээ, судалгаа, сургалтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх “Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэн”-г байгуулсан юм. Тус хүрээлэнгийн шинэ байрыг 2022 онд ашиглалтанд оруулсан бөгөөд Прокурорын байгууллагын удирдах ажилтны нэгдсэн зөвлөгөөнийг тус хүрээлэнд зохион байгуулснаар үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн.

(Прокурорын байгууллагын удирдах ажилтны нэгдсэн зөвлөгөөн. 2022 он)

1.2. БҮТЭЦ, БҮРЭЛДЭХҮҮН

Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэн нь Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн захирал 1, сургалтын албаны дарга, ахлах прокурор 1, сургалтын албаны хяналтын прокурор 3, судалгааны албаны дарга, ахлах прокурор 1, судалгааны албаны хяналтын прокурор 4, прокурорын чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд туслах ажилтан-шинжээч 2, тамгын хэлтсийн дарга 1, захиргаа, үйлчилгээний ажилтан 10, нийт 23 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажиллаж байна.

Тус хүрээлэнгийн захирлаар Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, доктор, дэд профессор Б.Бат-Орших ажиллаж байна.

1.3. АЛСЫН ХАРАА, ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

Алсын хараа:

Шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагын хэмжээнд тэргүүлэх байр суурьтай, жишиг сургалт, судалгааны тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Эрхэм зорилго:

Эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомжийг нэг мөр хэрэгжүүлэхдээ хүний эрх, шударга ёсыг эрхэмлэж, хуулийг нэг мөр хэрэглэх мэргэжлийн ур чадвар бүхий прокурор, ажилтныг төлөвшүүлж хөгжүүлнэ.

Прокурорын байгууллагын судалгааны ажилд шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн дэвшлийг нэвтрүүлж, чанар, үр нөлөөг нэмэгдүүлэхэд оршино.

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ТУШААЛ

2023 оны 07 сарын 06 өдөр Дугаар А/84 Улаанбаатар хот

“Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал” батлах тухай

Прокурорын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсгийн 48.1.1, 48.1.8 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ыг хавсралтаар баталсугай.
2. “Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ын дагуу холбогдох арга хэмжээг зохион байгуулж, биелэлт, үр дүнд хяналт тавьж ажиллахыг Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэн /Б.Бат-Орших/-д даалгасугай.
3. Энэ тушаалыг батлагдсан өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОР,
ТӨРИЙН ХУУЛЬ ЦАХЯАНЫ
ТЭРГҮҮН ЗӨВЛӨХ Б.ЖАРГАЛСАЙХАН

1501011584

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ТУШААЛ

2020 оны 10 сарын 22 өдөр Дугаар А/84 Улаанбаатар хот

Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал” батлах тухай

Монгол Улсын Прокурорын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсгийн 48.1.1, 48.1.8 дахь заалтыг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ыг хавсралтаар баталсугай.
2. “Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ын дагуу холбогдох арга хэмжээг зохион байгуулж, биелэлт үр дүнд хяналт тавьж ажиллахыг Улсын Ерөнхий Прокурорын Газрын Хяналт Шинжилгээ, Үнэлгээ, Сургалтын Хэлтэс /Б.Бат-Орших/-д даалгасугай.
3. Тушаалыг 2020 оны 10 дугаар сарын 22-ны өдрөөс мөрдсүгэй.

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОР,
ТӨРИЙН ХУУЛЬ ЦАХЯАНЫ
ТЭРГҮҮН ЗӨВЛӨХ Б.ЖАРГАЛСАЙХАН

2700001299

1.4. ЧИГ ҮҮРЭГ

Сургалтын алба:

- ☑ Прокурорын байгууллагын сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулах, хэрэгжилтийг зохион байгуулах;
- ☑ Прокурор, ажилтны томилогдохын өмнөх болон үргэлжилсэн, давтан сургалтыг зохион байгуулах;
- ☑ Сургалтын хөтөлбөрүүдийг магадлан итгэмжлүүлж, дангаар болон бусад байгууллагатай хамтран сургалт зохион байгуулах;
- ☑ Мэргэжлийн ур чадвар, гадаад хэлний мэдлэгийг дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулах;
- ☑ Мэргэжлийн уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах;
- ☑ Прокурорын байгууллагын сургагч багшийг бэлтгэх.

Судалгааны алба:

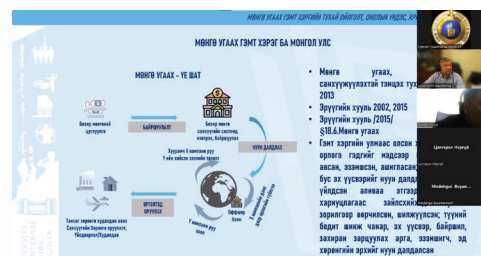
- ☑ Эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, боловсронгуй болгох чиглэлээр судалгаа хийх, зөвлөмж, дүгнэлт боловсруулах;
- ☑ Тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлийг шалган шийдвэрлэх, прокурорын хяналтын чиглэлээр аргачлал боловсруулах;
- ☑ Прокурорын байгууллагын үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох чиглэлээр онол, арга зүйн судалгаа хийх, зөвлөмж, дүгнэлт боловсруулах;
- ☑ Эрдэм шинжилгээний бүтээл, нийтлэл, өгүүлэл гаргах нийтлүүлэх;
- ☑ Эрдэм шинжилгээ онол, практикийн бага хурал зохион байгуулах.

Тамгын хэлтэс:

- ☑ Прокурор, ажилтны үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулах, ажлын байр, суралцах таатай орчин нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ авч, хэрэгжүүлэх;
- ☑ Захиргаа, үйлчилгээний ажилтнуудын үйл ажиллагааг мэргэжлийн удирдлагаар хангаж, зохион байгуулах;
- ☑ Ажлын байр болон суралцагч нарын байрлах албаны байрны ашиглалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавих, холбогдох арга хэмжээ авах;

(Танхимын сургалт)

(Цахим сургалт)

(Судалгааны хэлэлцүүлэг)

II. СУРГАЛТЫН АЛБА

2.1. СУРГАЛТЫН ТАЛААР БАРИМТЛАХ УДИРДАМЖИЙН БАРИМТ БИЧИГ

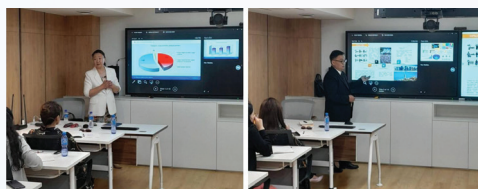
2.1.1. Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал

Прокурорын байгууллагаас сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлалыг Монгол Улсын ерөнхий прокурор 2020 оны 10 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/84 дүгээр тушаалаар баталсан.

Сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлал нь Прокурорын байгууллагын сургалтын нэгдсэн тогтолцоог бий болгож, хуульчийн болон төрийн албаны ажилтанд тавигдах шаардлагад нийцсэн мэдлэг мэргэшил, ёс зүйн өндөр төлөвшилтэй прокурор, ажилтнуудыг бий болгоход чиглэгдсэн.

Сургалтын стратеги зорилт:

- Эрх зүйн хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн прокурор, туслах ажилтан, захиргааны албаны ажилтныг сургах сургалтын оновчтой хөтөлбөр боловсруулах;
- Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, судалгаанд суурилсан сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулж, прокурорын байгууллагын хүний нөөцийг чадавхжуулах;
- Прокурор, прокурорын туслах ажилтан, захиргааны албаны ажилтны ур чадварыг дээшлүүлэх, мэргэжлийн дадлага, туршлага олгох, хувь хүний хөгжлийг дэмжих;
- Прокурорын шийдвэр хууль ёсны бөгөөд үндэслэлтэй байхад чиглэгдсэн сургалтын тогтолцоог бүрдүүлэх;
- Сургалтын зайн болон цахим хэлбэр, материаллаг орчныг олон улсын жишигт нийцүүлэн үр дүнтэй ашиглаж хэвших;
- Сургалтын үйл ажиллагаа эрхэлдэг бусад байгууллагуудтай хамтран ажиллах, сургалтын чиглэлээр төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.

(Танхимын сургалтын үйл явцаас)

2.1.2. Сургалтын хөтөлбөр

Прокурорын сургалтын хөтөлбөрийг эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомж, эрх зүйн шинэтгэлийн чиг хандлагатай уялдуулан шинэчлэн боловсруулж хэрэгжүүлж байна. Монгол Улсын ерөнхий прокурорын 2020 оны 10 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/83 дугаар тушаалаар “Прокурорын байгууллагын сургалтын хөтөлбөр”-ийг баталсан бөгөөд сургалтын тогтолцоо нь прокурорын сургалт, прокурорын туслах ажилтны сургалт, захиргааны албаны ажилтны сургалтаас бүрддэг.

Сургалтын хөтөлбөрт зааснаар жил бүрийн 12 дугаар сарын 15-ны дотор прокурор, ажилтнуудаас дараа жилд зохион байгуулах сургалтын сэдвийн талаар каталогид үндэслэн санал авч, сургалтын төлөвлөгөөг боловсруулж байна. Тухайлбал:

- Заавал судлах /прокурорын чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг олгох, мэдлэгийг бататгах, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх, харилцаа хандлагыг төлөвшүүлэх/;
- Сонгон судлах, прокурорын хяналт, хууль хэрэглээ /зөрчлийн хэрэг бүртгэлт, хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд тавих хяналт, шүүхэд төрийн төлөөлөх ажил, ял эдлүүлэх ажиллагаанд тавих хяналтын ажлын чиглэлээр прокурорын мэдлэг ур чадварыг дээшлүүлэх /;
- Прокурорын мэргэжлийн ур чадвар /прокурорын хяналтыг хэрэгжүүлэхэд нэмэлт мэдлэг олгох, тодорхой чиглэлээр ур чадварыг нэмэгдүүлэх, ажлын байран дээр чиглүүлэн сургах/;
- Прокурорын туслах ажилтныг чиглүүлэх сургалт /прокурорын хяналтын ажлыг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, туслахад шаардлагатай мэдлэг олгох, ажилтны ур чадварыг нэмэгдүүлэх/;
- Хувь хүний хөгжил, харилцаа хандлага /Орчин үеийн нийгмийн хөгжлийн онцлог, эрх зүйн хөгжлийн чиг хандлагад тулгуурлан прокурор, ажилтан хувь хүний хөгжлийг дэмжих, сэтгэл зүй, стрессийг даван туулах/;
- Бусад.

СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨРИЙН ЧИГЛЭЛ:

- Прокурорын сургалт
- Прокурорын туслах ажилтны сургалт
- Захиргааны албаны ажилтны сургалт

Прокурорын сургалтын хөтөлбөр дараах байдлаар төрөлжсөн:

- Прокуророор томилогдохоос өмнөх сургалт
- Прокурорын анхан шатны сургалт
- Үргэлжилсэн сургалт
- Дээд шатны болон орлогч, ахлах прокурорын сургалт
- Мэргэшүүлэх сургалт

Прокурорын туслах ажилтны сургалтын хөтөлбөр дараах байдлаар төрөлжсөн:

- Туслах ажилтнаар томилогдохоос өмнөх сургалт
- Үргэлжилсэн сургалт

Захиргааны албаны ажилтны сургалтын хөтөлбөр дараах байдлаар төрөлжсөн:

- Шинээр томилогдсон ажилтны сургалт
- Үргэлжилсэн сургалт

2.1.3. Сургалтын төлөвлөгөө

Сургалтын төлөвлөгөөг прокурорын байгууллагын стратеги зорилт, үндсэн чиглэл, сургалтын үзэл баримтлал, хөтөлбөртэй нийцүүлэн жил бүр боловсруулж байна.

Сургалтын төлөвлөгөөг прокурор, ажилтнуудын санал, каталогид үндэслэн эрэлт хэрэгцээ, цаг үеийн шаардлага зэргийг харгалзан боловсруулж, жил улирлын төлөвлөгөөнд тусган зохион байгуулдаг.

НАЙМ. ПРОКУРОРЫН СУРГАЛТЫН АГУУЛГА 8.1 ЗААВАЛ СУДЛАХ	
СУРГАЛТЫН ЗОРИЛГО Прокурорын чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай мэдлэг олгох, мэдлэгийг бататгах, мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх, харилцаа хандлагыг төлөвшүүлэх.	ОРОЛЦОГЧДЫН ЭЗЭМШИХ МЭДЛЭГ, УР ЧАДВАР - Монгол Улсын нэгдсэн орсон Олон улсын гэрээ, конвенци, хууль тогтоомжийг үндсэн эрхийн стандартад нийцүүлсэн тайлбарлах арга зүйг сурах; - Хууль хэрэглээ болон хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны практикийг шинжлэн судлах мэдлэг, чадвар эзэмших; - Прокурорын мэргэжлийн болон сахилга хариуцлага, хараат бус байдал, ёс зүй, хувийн ашиг сонирхлоос ангид байх чадварт суралцах.
СУРГАГЧ БАГШ Улсын ерөнхий прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, Судалгааны хүрээлэнгийн прокурор-сургагч багш, зочин багш, хууль зүйн чиглэлээр өндөр мэргэшилтэй эрдэмтэн судлаач.	СУРГАЛТЫН АГУУЛГА - Үндсэн хууль ба хүний эрх; - Эрүүдэн шүүх, хүний нэр төрийг гутаан доромжилж харьцах тухай ойлголт, онцлог; - Жендерийн тэгш эрх; - Хүний эрхийн суурь зарчим ба Олон улсын баримт бичиг; - Прокурорын ёс зүй, баримтлах зарчим; - Прокурорын нийтлэг гаргаж буй ёс зүйн алдаа зөрчил, анхаарах асуудал - Материаллаг болон процессын эрх зүйн онол, хэрэглээ

(Сургалтын каталоги)

ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГЫН СУРГАЛТЫН КАТАЛОГИД САНАЛ ӨГСӨН БАЙДАЛ

№	Прокурор	Хувь	Прокурорын туслах ажилтан	Хувь	Захиргааны албаны ажилтан	Хувь
1	Иргэний болон захиргааны хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд прокурор төр олон нийтийн эрх ашгийг хамгаалах нь	79.80%	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтанд тавих хяналт	70.90%	Прокурорын байгууллагын захиргааны албаны үйл ажиллагаа	81.20%
2	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь нотолгоо	65.80%	Илтгэх ур чадвар	68.70%	Компьютерийн хэрэглээ	50.50%
3	Илтгэх ур чадвар	65.60%	Эрүүгийн эрх зүй дэх хууль тайлбарлан хэрэглэх онол арга зүй	65.60%	Ажлын байран дээрх сургалт /менторшип/	47.60%
4	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэгт нотлох баримт цуглуулах, шалгах, үнэлэх	61.40%	Гадаад хэл	64.70%	Эрүүл мэндийн боловсрол	44.60%
5	Улсын яллагчийн мэтгэлцэх ур чадвар	52.90%	Гэмт хэргийн зүйлчлэл	63.60%	Хувийн зохион байгуулалт, цагийн менежмент	43.30%
6	Гэмт хэрэг үйлдэж олсон эд хөрөнгийг буцаан авах ажиллагаа	51.50%	Прокурорын эрх зүйн хэлбэрүүдийг боловсруулах арга зүй	60.90%	Төрийн албаны зорилго, зарчим, онцлог	42.80%
7	Эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл, журам	47.40%	Хуульчийн ёс зүй, орчин үеийн чиг хандлага	54%	Стресс менежмент	41.50%
8	Гэмт хэргийн хохирол хор уршиг	46.90%	Хуулийн сэтгэл судлал	51.70%	Гадаад хэл	40.80%
9	Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг	46.40%	Зөрчлийн хэрэг бүртгэлийн ажиллагаанд тавих хяналт	49.70%	Илтгэх ур чадвар	40.50%
10	Хөрөнгө орлогыг хураах, албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх	44.70%	Шүүхэд төрийг төлөөлөх ажил	47.70%	Мэдээллийн технологи, аюулгүй байдал	40%

(Санал асуулгын үр дүн)

2.2. СУРГАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

2.2.1. Сургагч багш

Прокурор-сургагч багш

Прокурорын байгууллагын хүний нөөцийг чадавхжуулах, хяналтын болон бусад чиглэлээр прокурор, ажилтнуудын мэдлэг, ур чадварыг тасралтгүй, залгамж шинжийг хадгалан хөгжүүлэх зорилгоор сургагч багшийн хүний нөөцийг чадавхжуулах, багшлах ур чадвар, заах арга зүйг тогтмол сайжруулж, прокурор-сургагч багш нарыг бэлтгэж байна. Сургагч багшийг бэлтгэхдээ тодорхой төрлийн гэмт хэргүүдээр мэргэшүүлж байна. Тухайлбал: Мөнгө угаах гэмт хэрэг, Хүн худалдаалах гэмт хэрэг, Гэр бүлийн хүчирхийллийн эсрэг гэмт хэрэг, Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг, Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг, Төр нийтийн ашиг сонирлыг хамгаалах гэх мэт.

Олон улсын төсөл, хөтөлбөрүүдтэй хамтран 2022-2023 онд нийт 70 орчим прокурор-сургагч багш бэлтгэгдсэн байна.

ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГААС ИДЭВХТЭЙ АЖИЛЛАЖ БУЙ СУРГАГЧ БАГШ

Б.Бат-Орших

/Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, ССХ-ийн захирал, доктор, дэд профессор/

Б.Мөнхдорж

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Судалгааны албаны дарга, ахлах прокурор, доктор, дэд профессор/

Ц.Мөнхбат

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Судалгааны албаны хяналтын прокурор, доктор, дэд профессор/

Б.Өнөрмаа

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Судалгааны албаны хяналтын прокурор, доктор/

Д.Нямбат

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Судалгааны албаны хяналтын прокурор, докторант/

Ц.Насанбат

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Сургалтын албаны дарга, ахлах прокурор, докторант/

Т.Баярсайхан

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Сургалтын албаны хяналтын прокурор/

Ц.Хашбаатар

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Сургалтын албаны хяналтын прокурор/

Я.Мөнхзаяа

/УЕПГ-ын дэргэдэх ССХ-ийн Сургалтын албаны хяналтын прокурор, докторант/

Ш.Одонсүрэн

/УЕПГ-ын ШТТ хэлтсийн ахлах прокурор/

Б.Бүжинлхам

/УЕПГ-ын ХБМБАХТХ-ийн хяналтын прокурор/

Б.Мөнх-Од

/Баянгол дүүргийн прокурорын газрын ерөнхий прокурор/

Ж.Ариунаа

/УЕПГ-ын ХБМБАХТХ-ийн ахлах прокурор/

Г.Гэрэлтуяа

/НПГ-ын ХБМБАХТ II дугаар хэлтсийн дарга, ахлах прокурор/

Р.Батнасан

/УЕПГ-ын ХБМБАХТХ-ийн хяналтын прокурор/

Г.Золзаяа

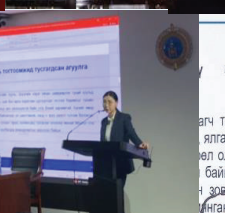
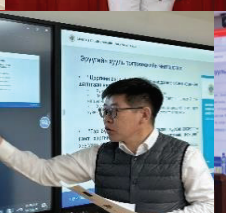
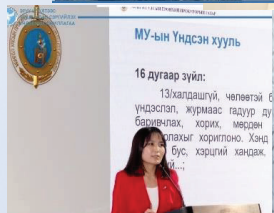
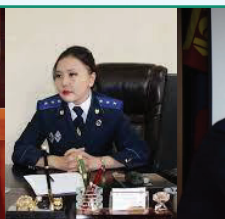
/УЕПГ-ын ХБМБАХТХ-ийн хяналтын прокурор/

Б.Батсайхан

/УЕПГ-ын ХБМБАХТХ-ийн хяналтын прокурор/

Х.Батчимэг

/НПГ-ын ШТТ хэлтсийн дарга, ахлах прокурор, докторант/

(Прокурор-сургагч багш нар)

Зочин багш

Прокурор, ажилтнуудад зориулсан сургалтын зорилт, хэрэгцээ шаардлагаас шалтгаалан зочин багшийг ажлын дадлага туршлага, эрдмийн зэрэг, цол, мэргэшсэн байдал зэргийг шалгуур болгон эрдэмтэн, судлаач, салбарын мэргэжилтнүүдээс сонгохын зэрэгцээ тухайн чиглэлээр хүртээмжтэй мэдлэг, мэдээллийг хүргэх, дамжуулах ур чадварыг мөн харгалзаж байна.

ИДЭВХТЭЙ АЖИЛЛАЖ БҮЙ ЗОЧИН БАГШ**Ч.Хосбаяр**

/Улсын дээд шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын тэргүүн/

Б.Батцэрэн

/Улсын дээд шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын шүүгч/

Т.Мөнх-Эрдэнэ

/Нийслэлийн Захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгч/

Т.Өсөхбаяр

/Нийслэлийн Эрүүгийн хэргийн Давж заалдах шатны шүүхийн шүүгч/

Э.Энэбиш

/Нийслэлийн Иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн шүүгч/

Н.Одонтуул

/Баянзүрх дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн ерөнхий шүүгч, доктор/

Л.Галбадар

/Чингэлтэй дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн шүүгч/

О.Мөнхсайхан

/Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн, доктор, профессор/

С.Энхтөр

/Шүүхийн сахилгын хорооны гишүүн/

Б.Энхболд

/Хүний эрхийн үндэсний комиссын гишүүн/

С.Дондов

/Хүний эрхийн үндэсний комиссын гишүүн/

Б.Баярмаа

/МУБИС-ийн Боловсрол судлал, арга зүйн тэнхимийн эрхлэгч, доктор, профессор/

Н.Ононтуул

/МУБИС-ийн Боловсрол судлал, арга зүйн тэнхимийн багш/

М.Түмэннаст

/Шүүх шинжилгээний ерөнхий газрын Эрдэм шинжилгээ, сургалт хөгжүүлэлтийн төвийн дарга, доктор/

Д.Баярсайхан

/МУИС-ийн Хууль зүйн сургуулийн зөвлөх профессор, доктор, профессор/

Б.Гүнбилэг

/МУИС-ийн Хууль зүйн сургуулийн ахлах багш, доктор/

Т.Золбоо

/МУИС-ийн Нийтийн эрх зүйн тэнхимийн ахлах багш, доктор/

Б.Лхагварачаа

/Дотоод хэргийн их сургуулийн Гадаад хэлний институтын захирал, доктор/

Б.Мөнх-Эрдэнэ

/Шихихутуг их сургуулийн Нийтийн эрх зүйн тэнхимийн эрхлэгч/

Г.Оюунболд

/Монголын Хуульчдын холбооны сургагч багш/

(Зочин багш нар)

2.2.2. Сургалтын агуулга, хэлбэр

Сургалтын агуулга:

Сургалтын зорилгод нийцүүлэн агуулгыг оновчтой тодорхойлж, сургалтыг зохион байгуулахдаа хүртээмжтэй, үр ашигтай, олон агуулга бүхий цогц мэдлэгийг олгох, мэргэшүүлэхэд анхаарч байна.

Сургалтын хэлбэр:

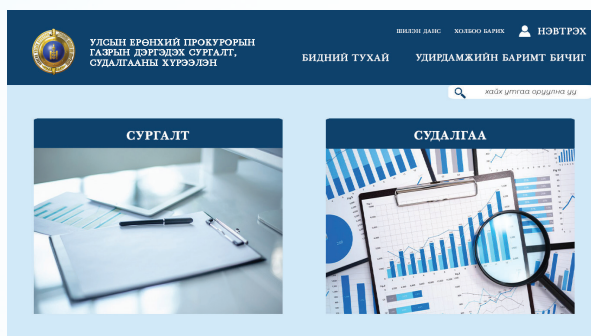
- Танхим;
- Цахим;
- Танхим-цахим хосолсон хэлбэрээр сургалтыг зохион байгуулж байна.

“Сургалтын цахим систем” /www.surgalt.prokuror.mn/-ийг нэвтрүүлж, холбогдох мэдээллээр тухай бүр баяжилт хийж байна. Сургалтын

цахим системийн сургалт хэсэгт ерөнхий сэдвийн хүрээнд 63 видео хичээл, дэд сэдвийн хүрээнд нийт 103 видео хичээлийг тус тус байршуулсан. Тухайлбал:

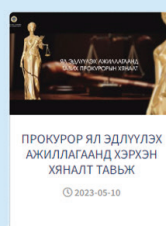
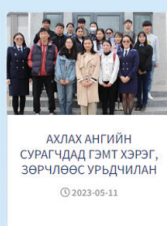
- Заавал судлах 18;
- Сонгон судлах 20;
- Туслах ажилтанд зориулсан 25 хичээл байна.

Ийнхүү прокурор, ажилтнууд зөвхөн ажлын байрнаасаа суралцах бус харилцаа холбоо, мэдээллийн технологи ашиглан орон зай, цаг хугацаа харгалзахгүйгээр хүссэн цагтаа, хүссэн газраасаа суралцах нөхцөл боломж бүрдсэн.

(www.surgalt.prokuror.mn)

МЭДЭЭ МЭДЭЭЛЭЛ

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН
ГАЗРЫН ДЭРГЭДЭХ СУРГАЛТ,
СУДАЛГААНЫ ХҮРЭЭЛЭН

ЧУХАЛ ХОЛБООС

<https://prokuror.mn/>
<https://legalinfo.mn/>
www.parliament.mn
<https://shuukh.mn/>

ХАЯГ

УТАС

ЦАХИМ ШУУДАН

Сургалтын үр дүн

Прокурорын байгууллагын сургалтын хөтөлбөрт нийцүүлэн 2019-2023 оны хугацаанд танхимаар 100 гаруй, цахимаар 60 орчим сургалтыг зохион байгуулсан. Сургалтын төгсгөлд прокурор, ажилтнуудын өгсөн санал асуулгаар “Сургалтын санал асуулгын үр дүн” сэдэвт сан үүсгэж, тухай бүр прокурор, ажилтнуудын мэргэшил, мэргэжлийн ур чадвар дээшилсэн эсэх, тухайн сэдвээр шинэ мэдлэг, мэдээлэл олж авсан эсэх, цаашид заавал судлах болон сонгон судлах чиглэлээр сонирхож буй сургалтын талаар санал авах, сургалтын үйл явц, сургагч багш, зохион байгуулалт, сургалтын үр нөлөө, өгөөжийг дүгнэж хэвшсэн.

Зарим онцлох сургалт:

- ☑ Шинээр томилогдсон прокуроруудад 2021-2023 онд нийт 5 удаа танхимаар 19 сэдвийн хүрээнд онолын болон практик мэдлэг олгох “Прокурорын анхан шатны сургалт”-ыг зохион байгуулсан. Сургалтад прокурорын үндсэн хяналтуудаас гадна прокурорын ажлын зохион байгуулалт, прокурорын нийгмийн мэдрэмж, прокурорын сэтгэл зүйн байдал, харилцаа хандлага сэдэвт хувь хүний хөгжлийн сургалтуудыг багтаасан нь онцлог болсон. Сургалтын хүрээнд заасан сэдвүүдийн агуулгаар анхан шатны прокуроруудад зориулсан сургалтын гарын авлагыг бий болголоо.
- ☑ Прокурорын үргэлжилсэн сургалтуудыг тодорхой сэдвүүдээр зохион байгуулж байна. Тухайлбал: Төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах, тодорхой төрлийн гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх, илтгэх, мэтгэлцэх ур чадварыг дээшлүүлэх, олон нийттэй харилцах гэх мэт. Цаашид прокурорын үргэлжилсэн сургалтыг ажлын 10 хүртэл хоногийн турш тус хүрээлэн дээр зохион байгуулж, хуульчийн кредит цагийн багцыг

(Прокурорын анхан шатны сургалт 2023 он)

(Прокурорын үргэлжилсэн сургалт)

(Орлогч прокуроруудад зориулсан сургалт)

(Туслах ажилтнаар томилогдохын өмнөх сургалт)

хангах, онол, практик хосолсон байдлаар сургалтын цагийг зохистой хуваарилж, прокурорыг сонирхсон нэгж прокурорын газарт дадлагажуулах, туршлага солилцох боломжийг бий болгохоор зорьж байна.

- ☑ Ахлах, орлогч прокуроруудад зориулсан мэргэжлийн болон практик сургалтыг дангаар болон Улсын ерөнхий прокурорын газрын бусад хэлтсүүдтэй хамтран зохион байгуулж байна. Тухайлбал: 2023 онд Улсын хэмжээнд зөрчлийн хэрэг бүртгэх ажиллагаанд хяналт тавих прокуроруудын нэгдсэн сургалт, Нийслэл, тээвэр, дүүргийн прокурорын газруудын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хариуцсан прокуроруудын нэгдсэн сургалтыг холбогдох хэлтсүүдтэй хамтарч тус тус зохион байгуулсан. Мөн аймаг, нийслэл, тээвэр, дүүргийн прокурорын газрын орлогч, ахлах прокуроруудад зориулсан үргэлжилсэн сургалтыг зохион байгуулж, Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар, Гаалийн ерөнхий газрын төв лаборатори, Хүнсний аюулгүй байдлын үндэсний лавлагаа лабораториудтай танилцуулсан.
- ☑ Шинээр томилогдсон дээд шатны прокуроруудад зориулан удирдах арга барил, манлайлал, харилцаа хандлага зэрэг сэдвүүдээр сургалт зохион байгуулж байна.
- ☑ Прокурорын онол, практикийн мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх үүднээс “Эдийн засгийн гэмт хэрэг”, “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг” зэрэг сэдвээр мэргэшүүлэх сургалтыг зохион байгуулж байна.
- ☑ Прокурорын туслах ажилтны сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн эрх зүйч, хуульч нарыг хамруулан ажлын байранд нь чиглүүлэх сургалт, томилогдохоос өмнөх сургалтыг тогтмол зохион байгуулж байна. Түүнчлэн прокурорын туслах ажилтныг прокурорын хяналтын ажилд дадлагажуулах сургалтаас гадна “Прокурорын туслах ажилтны ёс зүй”, “Архив, албан хэрэг хөтлөлт” зэрэг үргэлжилсэн сургалтууд зохион байгуулагдаж байна. Мөн хуульчийн мэргэжлийн сонгон шалгаруулалтад оролцох эрх зүйч ажилтнуудад зориулсан үргэлжилсэн сургалтыг танхим болон цахим хэлбэрээр зохион байгуулж хэвшсэн.
- ☑ Захиргааны албаны шинээр томилогдсон ажилтнуудад зориулан байгууллагын үйл ажиллагаа, чиг үүргийн онцлог, ёс зүй, харилцаа хандлага сэдвээр сургалтыг зохион байгуулж байна.

Прокурорын байгууллагын сургалтын талаар баримтлах үзэл баримтлалд тусгагдсан дараах 6 төрлийн хэргүүдийг хянаж, шийдвэрлэхэд прокуроруудыг мэргэшүүлэх, чадавхжуулах үүднээс сургалтыг тодорхой үе шаттай зохион байгуулж байна.

Мөнгө угаах гэмт хэрэг:

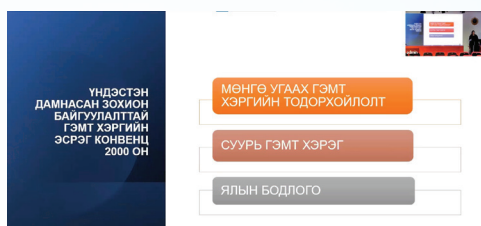
2021 онд Санхүүгийн зохицуулах хороо, Монгол банктай хамтран “Мөнгө угаах, терроризмтэй тэмцэх” сэдэвт сургалтыг танхим хэлбэрээр;

2022 онд Монгол банктай хамтран “Мөнгө угаах гэмт хэрэг, олон улсын стандарт”, “Мөнгө угаах гэмт хэргийн өнөөгийн чиг хандлага, шийдвэрлэх арга зам” сэдэвт сургалтыг танхим болон цахим хэлбэрээр;

2023 онд “Мөнгө угаах гэмт хэргийн тухай

(Дижитал нотлох баримт, Зэрлэг ан амьтдыг худалдаалах замаар үйлдэгдэх Мөнгө угаах гэмт хэрэг” сэдэвт цогц мэдлэг олгох сургалт)

(Мөнгө угаах гэмт хэргийг яллах ажиллагаа
сэдэвт сургалт)

(Мөнгө угаах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах
ажиллагааны арга хэлбэр онцлог, прокурорын
оролцоо сэдэвт сургалт)

ойлголт, онолын үндэс, криминологийн асуудал, Мөнгө угаах гэмт хэргийн эрх зүйн зохицуулалт, тулгамдсан асуудал”; “Мөнгө угаах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагааны арга хэлбэр онцлог, прокурорын оролцоо”; Мөнгө угаах гэмт хэргийг шийдвэрлэж буй шүүхийн практик”; “Дижитал нотлох баримт, Зэрлэг ан амьтдыг худалдаалах замаар үйлдэгдэх Мөнгө угаах гэмт хэрэг” сэдэвт цогц мэдлэг олгох сургалтуудыг үе шаттайгаар тус тус зохион байгуулсан.

Дэлхийн банкны Хулгайлагдсан хөрөнгийг буцаах санаачлага (StAR)-тай хамтран “Санхүүгийн мөрдлөг, Мөнгө угаах гэмт хэргийн яллах ажиллагаа” сэдвээр сургагч багш бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулж, 5 прокурорыг хамруулсан.

Монголын Нотариатчдын Танхимаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу “Мөнгө угаах гэмт хэргийг шалгахад анхаарах асуудал”; “Мөнгө

угаах төрлийн гэмт хэргийн нийтлэг шинж, нотариатын салбарын урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ” сэдвүүдээр 2023 онд тус хүрээлэнгийн сургагч багш нар хичээл заасан.

Хүн худалдаалах гэмт хэрэг:

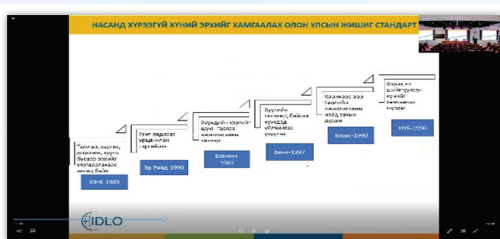
Монгол Улсын Засгийн газар болон Америкийн Нэгдсэн Улсын Төрийн департамент хооронд 2020 оны 4 дүгээр сард байгуулсан “Хүүхэд хамгааллын түншлэлийн компакт гэрээ”-ний хүрээнд Азийн сантай хамтарч “Хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөг, хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагаанд насанд хүрээгүй гэрч, хохирогчийн сэтгэцийн гэмтлийг сэдрээхгүй байх, бууруулахад хэрхэн анхаарч харилцах, форензик ярилцлага (Forensic Interview) хийх чадвар эзэмшүүлэх” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан.

Дээрх сургалтыг АНУ-ын Мэриленд мужийн Балтимор хот дахь Хүүхэд хамгааллын төв /Children’s Advocacy Center/-ийн мэргэжилтнүүд 10 хоногийн турш цахимаар явуулсан ба Улсын ерөнхий прокурорын газраас 3, Нийслэл, Баянгол, Баянзүрх, Хан-Уул дүүргийн прокурорын газруудаас тус бүр 1, нийт 7 прокурор сургалтад хамрагдаж, мэргэшлийн үнэмлэх гардан авч, сургагч багшаар бэлтгэгдсэн.

Мөн уг гэрээний хүрээнд “Хүн худалдаалах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хохирогч төвтэй, хүүхдэд ээлтэй хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа” сэдэвт сургалтыг Говьсүмбэр, Дорноговь аймгуудад зохион байгуулсан байна.

2022 онд Шанхайн хамтын ажиллагааны байгууллагын 19 дүгээр хуралдааны шийдвэрийн дагуу ОХУ-ын Прокурорын их сургуулиас зохион байгуулсан “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх” чиглэлээрх гишүүн боловсролын байгууллагуудын

(Хүн худалдаалах, насанд хүрээгүй гэрч, хохирогчийг хамгаалах сэдэвт цахим сургалт)

(Хүүхэд хамгааллын төв дахь АНУ-ын сайн туршлага сэдэвт танхим болон цахим хосолсон сургалт)

цахим бага хуралд Монгол Улсын прокурорын байгууллагын төлөөлөл оролцлоо.

2023 онд Хүн худалдаалах, хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагаанд насанд хүрээгүй гэрч, хохирогчтой харилцах, ганцаарчилсан ярилцлага авах зөвлөмжийг Улсын ерөнхий прокурорын газрын Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавих хэлтсээс боловсруулсан. Уг зөвлөмжийн дагуу сургагч багш бэлтгэхээр бэлтгэл ажлыг хангаж байна.

Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг:

2020-2023 онд Авлигатай тэмцэх газартай хамтран “Хөрөнгө орлогын мэдүүлэг гаргах заавар” сэдэвт сургалтыг танхим, цахим хосолсон хэлбэрээр;

2022 онд Монголын хуульчдын холбоотой хамтран “Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг” сэдэвт сургалтыг танхим, цахим хосолсон хэлбэрээр;

2022 онд Азийн хөгжлийн банкны “Авлигатай тэмцэх тогтолцоог бэхжүүлэх нь” төслийн хүрээнд “Авлигын гэмт хэрэг ба прокурорын хяналт” сэдэвт сургалтыг 5 удаа 2 өдрийн хөтөлбөрийн дагуу танхимаар зохион байгуулж, 250 прокурорыг хамруулсан. Уг сургалтад Монгол Улсын гавъяат хуульч, дэд профессор Б.Галдаа “Авлигын гэмт хэргийн үндсэн шинж, онцлог, үнэлэмж”, “Авлигын гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь анхаарал татсан зарим асуудал, түүний чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх нь” сэдвүүдээр, Улсын Дээд Шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын тэргүүн Ч.Хосбаяр “Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих гэмт хэрэг” сэдвээр, Улсын Дээд Шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын шүүгч Д.Эрдэнэбалсүрэн “Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах гэмт хэрэг” сэдвээр, Улсын Дээд Шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын шүүгч Б.Батцэрэн “Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах гэмт хэрэг” сэдвээр, Улсын Дээд Шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын шүүгч, хууль зүйн ухааны доктор Б.Амарбаясгалан “Мөнгө угаах гэмт хэрэг” сэдвээр, Улсын ерөнхий

(Авлигын гэмт хэрэг ба прокурорын хяналт сэдэвт сургалт)

(Авлигатай тэмцэх тогтолцоог бэхжүүлэх нь сэдвийн хүрээнд хийгдсэн хэлэлцүүлэг)

прокурорын газрын дэргэдэх Сургалт, судалгааны хүрээлэнгийн хяналтын прокурор, хууль зүйн ухааны доктор Б.Өнөрмаа “Авлига ба мөнгө угаах гэмт хэргийн холбоо”, “Авлигын гэмт явдал” сэдвүүдээр, Нийслэлийн прокурорын газрын хэлтсийн дарга, докторант Б.Мөнх-Од “Авлигын гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналт” сэдвээр, Улсын ерөнхий прокурорын газрын Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавих хэлтсийн хяналтын прокурор, хууль зүйн ухааны магистр Р.Батнасан “Авлигын гэмт хэргийн хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд тавих прокурорын хяналт” сэдвээр, Нийслэлийн прокурорын газрын Шүүхэд төрийг төлөөлөх ажил хариуцсан ахлах прокурор, докторант Х.Батчимэг “Авлигын гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлт, шүүхээс хүлээлгэж буй эрүүгийн хариуцлага” сэдвээр, Улсын ерөнхий прокурорын газрын Шүүхэд төрийг төлөөлөх хэлтсийн Төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах албаны хяналтын прокурор, хууль зүйн ухааны магистр Ш.Одонсүрэн “Прокурор төр, нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах нь” сэдвээр тус тус сургалт зохион байгуулсан.

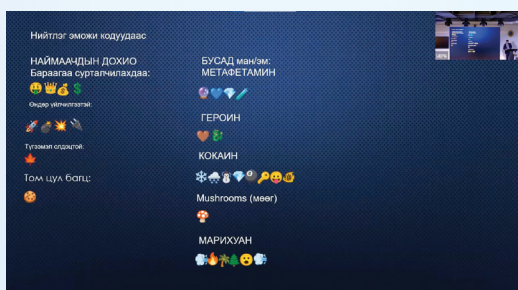
Мөндөөрх сургалтын хүрээнд шүүгч, прокурор, мөрдөгч нарын нэгдсэн хэлэлцүүлгийг “Авлигын гэмт явдал”, “Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих гэмт хэрэг”, “Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах гэмт хэрэг”, “Мөнгө угаах гэмт хэрэг, хөрөнгө буцаах ажиллагаа, олон улсын хамтын ажиллагаа” сэдвээр зохион байгуулсан.

Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой гэмт хэрэг:

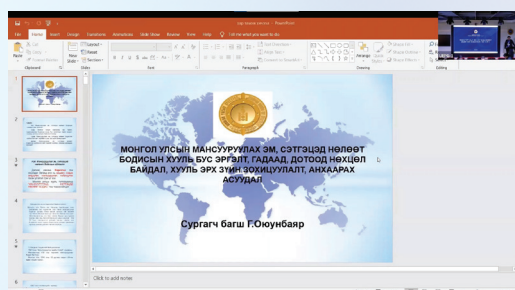
2022 онд “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой гэмт хэрэг” сэдэвт хамаарах нийт 4 удаагийн үргэлжилсэн, цогц сургалтыг Улсын Дээд Шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхимын шүүгч Б.Батцэрэн, хууль зүйн ухааны доктор, дэд профессор Ж.Мөнхболд, хууль зүйн ухааны доктор Б.Алтансүх, Монголын Хуульчдын холбооны Эрүүгийн эрх зүйн хорооны тэргүүн Г.Оюунболд, Улсын ерөнхий прокурорын газрын Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавих хэлтсийн хяналтын прокурор Н.Отгонцэцэг, шүүхэд төрийг төлөөлөх хэлтсийн хяналтын прокурор Б.Ууганбаатар нартай хамтран танхим болон цахим хэлбэрээр;

Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Баянзүрх дүүргийн “Шинэ Монгол” бүрэн дунд сургууль, “Төгс дэлгэрэх” дунд сургуулийн сурагчдад “Хар тамхи мансууруулах бодисоос урьдчилан сэргийлэх болон “Сургуулийн орчин дахь ялгаварлан гадуурхахтай тэмцэх” сэдэвт сургалтыг танхимаар;

2023 онд Азийн сангийн Монгол дахь төлөөлөгчийн газартай хамтран “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа”

(Бус нутаг болон олон улс дахь мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтийн нөхцөл байдал сэдэвт сургалт)

(Монгол Улс дахь мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтийн нөхцөл байдал, чиг хандлага сэдэвт сургалт)

сэдэвт сургалтыг Нийслэл, тээвэр, дүүргийн прокурорын газрын прокуроруудыг хамруулан танхимаар зохион байгуулсан. Энэхүү сургалтад “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын тухай ойлголт, хор уршиг”; “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын төрөл, шинж”; “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис хэрэглэсэн хүнийг таних, дээж авах онцлог”; “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодист донтсон этгээдийг хамгаалах стандарт ба хүний эрхийн асуудал”; “Бүс нутаг болон олон улс дахь мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтийн нөхцөл байдал”; “Монгол Улс дахь мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтийн нөхцөл байдал, чиг хандлага” зэрэг онцлог сэдвүүдийг багтаасан юм.

Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй холбоотой гэмт хэрэг:

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн Ажлын албатай хамтран 2022 онд “Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэхэд хохирогч төвтэй хандлагыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр хууль сахиулах болон шүүх эрх мэдлийн байгууллагын ажилтнуудыг чадавхжуулах нь” сэдэвт сургалтыг Нийслэлийн Багануур, Баянгол, Баянзүрх, Налайх-Багахангай, Сүхбаатар, Сонгинохайрхан, Хан-Уул Чингэлтэй дүүргийн мөрдөгч, прокурор, шүүгч нарт;

Канад Улсын Засгийн газрын санхүүжилтээр хэрэгжүүлж буй “Монгол Улсад жендерт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх үйл ажиллагааг бэхжүүлэх” төслийн хүрээнд “Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэхэд хохирогч төвтэй хандлагыг хэрэгжүүлэх нь” сэдэвт сургагч багш нарт зориулсан сургалтыг Олон улсын эрх зүйн хөгжлийн байгууллага (ОУЭЗХБ)-тай хамтран тус тус зохион байгуулсан.

(Монгол Улсад жендерт суурилсан хүчирхийлэлтэй тэмцэх үйл ажиллагааг бэхжүүлэх” сургалт)

(Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэхэд хохирогч төвтэй хандлагыг хэрэгжүүлэх нь” сэдэвт сургалт)

Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг:

Цагдаагийн ерөнхий газрын Экологийн албатай хамтран 2020 онд “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэргийг мөрдөн шалгахад анхаарах асуудал”, “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг зөрчил, гэмт хэргийг ялган зүйлчлэх нь” сэдвээр семинар сургалт;

Азийн сангаас хэрэгжүүлж буй “Хууль бус уул уурхайн үйл ажиллагаатай тэмцэх чадавхийг бэхжүүлэх” төслийн хүрээнд зохион байгуулсан үргэлжилсэн сургалтад “Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох гэмт хэргийг нотлох ажиллагаа, анхаарах асуудал” сэдэвт бүсчилсэн сургалтыг Улаанбаатар хотод 2022 оны 04 дүгээр сарын 05, 07-ны өдрүүдэд; Дархан-Уул, Ховд аймагт 2022 оны 04 дүгээр сарын 11, 12, 14, 15-ны өдрүүдэд; Дорнод аймагт 2022 оны 04 дүгээр сарын 21, 22-ны өдрүүдэд; Сэлэнгэ, Дархан-Уул, Орхон, Булган, Хөвсгөл аймгийн шүүгч, прокурор, мөрдөгч нарт зориулсан симуляци сургалт /бодлогын жишээн дээр загварчилсан/-ыг 2022 оны 05 дугаар сарын 23-наас 24-ний өдрүүдэд;

(Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг сэдэвт сургалт)

(Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг сэдэвт сургалтын гарын авлага)

(Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох гэмт хэргийг нотлох ажиллагаа, анхаарах асуудал сэдэвт сургалт)

(Хууль ба байгаль хамгаалагч сэдэвт сургалт)

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлөөс Говь-Алтай аймгийн Бургастайн боомт, Ховд аймгийн Ярантын боомт, Баян-Өлгий аймгийн Цагааннуурын боомт, Увс аймгийн Боршоо боомт, Завхан аймгийн Арцсуурийн боомтын алба хаагч нарт зориулан зохион байгуулсан үргэлжилсэн сургалтад “Байгалийн ургамлыг хууль бусаар бэлтгэх, худалдаалах гэмт хэргийн шинж, мөрдөн шалгах, шийдвэрлэх ажиллагаа ба хялбаршуулсан журмаар шалган шийдвэрлэх онцлог, анхаарах асуудал” сэдвээр 2022 оны 05 дугаар сарын 02-ноос 12-ны өдрүүдэд;

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба, Ханнс Зайделийн сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газар, Хан Хэнтийн Улсын тусгай хамгаалалттай газрын хамгаалалтын захиргаатай хамтран байгаль хамгаалагч нарт зориулан зохион байгуулсан “Хууль ба байгаль хамгаалагч” сэдэвт сургалтад 2023 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдрөөс 2023 оны 06 дугаар сарын 30-ны хооронд;

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, Дэлхийн байгаль хамгаалах сангийн Монгол Улс дахь хөтөлбөрийн газартай хамтран Говь-Алтай, Баян-Өлгий, Ховд аймгийн мөрдөгч, прокурор, шүүгч нарт зориулан зохион байгуулсан “Хууль бусаар ан агнах, ой, байгалийн ургамал бэлтгэх, худалдаалах гэмт хэрэг, зөрчлийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагаа” сэдэвт сургалтуудад 2023 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдрөөс 05 дугаар сарын 02-ны өдрүүдэд тус хүрээлэнгийн сургагч багш нар хичээл заасан.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, Дэлхийн байгаль хамгаалах сантай хамтран “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг” сэдэвт цогц сургалтыг прокурорын байгууллагын хэмжээнд 2023 онд зохион байгуулсан.

Бусад байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтнуудад зориулсан сургалт:

Тус хүрээлэнгээс 2023 онд Тагнуулын ерөнхий газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Шүүх шинжилгээний ерөнхий газрын хүсэлтээр мөрдөгч, шинжээч нарт зориулсан сургалтыг анх удаа улсын хэмжээнд зохион байгуулсан. Тухайлбал:

Тагнуулын ерөнхий газраас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу тус газрын мөрдөгч нарт зориулсан сургалтыг 2023 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдөр зохион байгуулсан.

Сургалтад сургалтын албаны сургагч багш нар “Мөрдөн шалгах нууц ажиллагааны магадлагааг нотлох баримтаар үнэлэх”, “Нотолбол зохих байдал, нотлох баримтын эх сурвалжийг шалгах, үнэлэх нь” “Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг”, “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй”, “Мэргэжлийн ярианы хэл” зэрэг сэдвээр сургалт явуулсан байна.

Цагдаагийн ерөнхий газрын Мөрдөн байцаах албаны харьяа алба, нэгж, нутаг дэвсгэр хариуцсан мөрдөгч нарт 2023 оны 06 дугаар сарын 28, 29-ний өдрүүдэд танхим болон цахим хэлбэрээр сургалт зохион байгуулсан.

Сургалтад прокурорын байгууллагын сургагч багш нар “Гэрчийн мэдүүлэг, эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татахын өмнөх гэрчийн мэдүүлгийн талаар”, “Хүний амьд явах эрхийн эсрэг гэмт хэрэг”, “Нотолбол зохих байдал, нотлох баримт”, “Залилах гэмт хэргийн мөрдөн шалгах ажиллагаа”, “Цахим орчинд үйлдэгдэж буй гэмт хэргийг шалгах, нотлох ажиллагаа” сэдвээр сургалт явуулсан.

“Прокурор, шинжээч нарт зориулсан сургалт, хэлэлцүүлэг”-ийг 2023 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдөр танхим, цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан. Тус сургалт, хэлэлцүүлэгт улс, аймаг, нийслэл, тээвэр, дүүрэг, сум дундын прокурорын газрын

(Цагдаагийн ерөнхий газрын Мөрдөн байцаах албаны харьяа алба, нэгж, нутаг дэвсгэр хариуцсан мөрдөгч нарт зориулсан сургалт)

(Прокурор, шинжээч нарт зориулсан сургалт, хэлэлцүүлэг)

прокурорууд болон Шүүх шинжилгээний ерөнхий газрын нийт 466 хүн хамрагдсанаас 150 оролцогч танхимаар, 311 оролцогч цахимаар оролцсон. Уг сургалт, хэлэлцүүлэгт “Шүүх шинжилгээний тухай хуулийн үзэл баримтлал, агуулгын өөрчлөлт”; “Шүүхэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа, шинжээч шүүх хуралдаанд оролцоход анхаарах асуудал”; “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны эрх зүйн баримт бичиг”; “Хувь хүний хөгжил, харилцаа хандлагыг өөрчлөх тухай” сэдвүүдээр прокурорын байгууллагын сургагч багш, зочин багш нар хичээл заасан.

Хүний эрхийн үндэсний комисстой хамтран 2023 онд “Эрүү шүүлт тулгах, хүнлэг бус харьцаа, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх хүний эрхийн сургагч багш бэлтгэх сургалт”-ыг анх удаа зохион байгууллаа.

Сургалтад “Эрүү шүүлт тулгах” гэмт хэрэг; “Насанд хүрэгсдэд зориулсан сургалтын арга зүй”; “Хүний эрх хамгаалагчийг хамгаалах тогтолцоо”; “Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах үйл ажиллагаа”; “Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, нотлох ажиллагаа”; “Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэж буй шүүхийн практик”; “Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, Олон улсын гэрээ, конвенцийн үзэл баримтлал, агуулга, харьцуулсан судалгаа” зэрэг сэдвүүдээр прокурорын байгууллагын сургагч багш, зочин багш нар хичээл заасан.

(Эрүү шүүлт тулгах, хүнлэг бус харьцаа, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх хүний эрхийн сургагч багш бэлтгэх сургалт)

2.3. СУРГАЛТЫН ОРЧИН, ХЭРЭГЛЭГДЭХҮҮН

2.3.1. Сургалтын орчин, тоног төхөөрөмж

Тус хүрээлэн нь мэдээлэл харилцааны технологи, инновацид суурилсан, орчин үеийн тоног төхөөрөмж бүхий хурлын танхим, сургалтын танхим, зайны сургалтын вебинар өрөө, лингафоны танхимтай, сургалтыг цаг хугацаа орон зайн хамааралгүй зохион байгуулах боломжтой.

Хурлын танхим

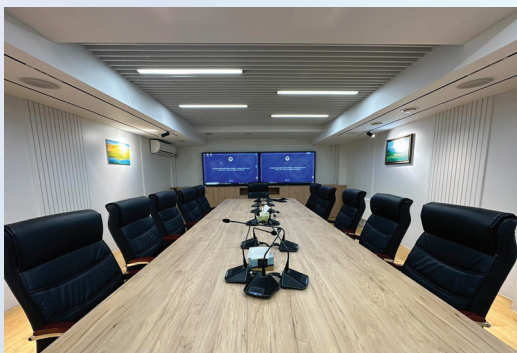
- Хурлын энэхүү танхим нь хэлэлцүүлэг, хурал, зөвлөгөөн зохион байгуулахад тохиромжтой, хичээлийн туслах материал буюу илтгэгчийн индэр, сандал, ширээ, орчин үеийн дуу өсгөгч, гэрэлтүүлэгч, дуу дүрсний төхөөрөмж болон бусад техник хангамжаар бүрэн хангагдсан. Хурлын танхимаас цахим хэлбэрээр аль ч нэгж газарт мэдээ, мэдээллийг дуу, дүрсний өндөр чанартайгаар дамжуулах боломжтой.

(200 хүний багтаамжтай хурлын танхим)

Сургалтын танхим 1

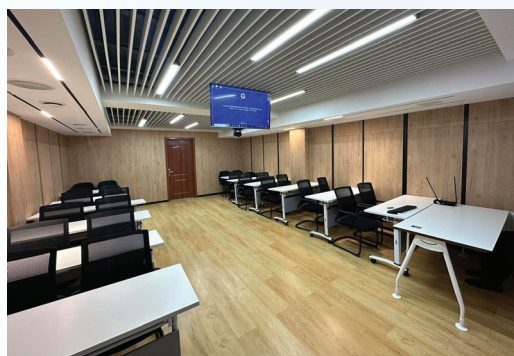
- Сургалтын энэхүү танхим нь 16 хүний багтаамжтай, хурал, уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулахад тохиромжтой бөгөөд ухаалаг дэлгэц, дуу өсгөгч, веб камер зэргээр тоноглогдсон, сургалтын иж бүрэн төхөөрөмжтэй. Сургалтын танхимаас цахим хэлбэрээр аль ч нэгж газарт мэдээ, мэдээллийг дуу, дүрсний өндөр чанартайгаар дамжуулах боломжтой юм.

(Сургалтын танхим 1)

Сургалтын танхим 2

- Сургалтын энэхүү танхим нь 25 хүртэлх хүний багтаамж бүхий сургалтын орчныг бүрдүүлсэн, суралцагч нарыг багаар ажиллуулахад тохиромжтой, сургагч багш нарт зориулсан ухаалаг дэлгэц, танхимын дуу өсгөгч, 2 талт вэб камер бүхий компьютерийн тоног төхөөрөмж байрлуулсан.

(Сургалтын танхим 2)

Зайны сургалтын вебинар өрөө:

-Цахим хэлбэрээр сургалтыг зохион байгуулах үүднээс Азийн сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газрын санхүүжилтээр зайны сургалтын вебинар өрөөг 2023 онд тохижуулж, ашиглалтад оруулсан. Ингэснээр вебинар сургалтад нэг цаг хугацаанд 1000 орчим хүнийг хамруулах боломжтой болсон.

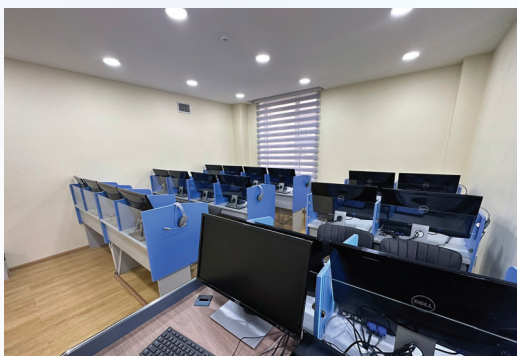

(Вебинар сургалтын өрөө)

Лингафоны танхим:

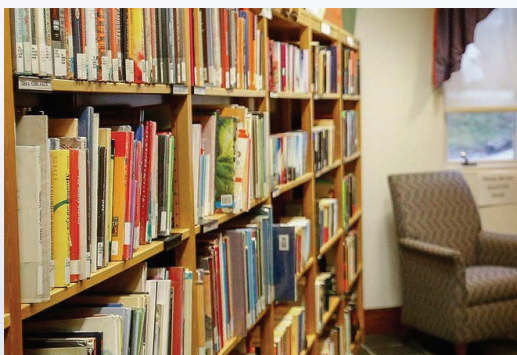
Энэхүү танхимыг прокурор, ажилтнуудын гадаад хэл сурах орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор байгуулсан. Аудио сонсох төхөөрөмж болон бусад дижитал төхөөрөмж /digital language lab student terminal/ бүхий 19 хүний багтаамжтай танхим юм.

(Лингафоны танхим)

2.3.2. Номын сан

Тус хүрээлэн нь хууль, эрх зүйн чиглэлийн эрдэмтэн, судлаач нарын бүтээлээс гадна прокурорын байгууллагаас гаргасан ном, товхимол, гарын авлага, судалгааны үр дүнгийн тайлан бүхий 6000 орчим номтой, 2023 онд Англи, Герман, Орос, Япон, Франц хэл дээрх номоор баяжилт хийгдсэн. Номын санг цаашид бүрэн засвар хийж, шинэчлэхээр төлөвлөж байна.

III. СУДАЛГААНЫ АЛБА

3.1. СУДАЛГААНЫ ТАЛААР БАРИМТЛАХ УДИРДАМЖИЙН БАРИМТ БИЧИГ

3.1.1. Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал

Прокурорын байгууллагаас хийх судалгааны үндсэн болон тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох, прокурор, ажилтнуудын судалгааны арга зүйн мэдлэг, чадварыг сайжруулах, судалгааны ажлын чанар, үр нөлөөг нэмэгдүүлэхэд чиглэгдсэн нэгдсэн бодлого, үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх зорилгоор “Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ыг Улсын ерөнхий прокурорын 2023 оны 07 дугаар сарын 06-ны өдрийн А/84 тоот тушаалаар батлуулсан.

Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн талаар суурь болон хавсарга, бодлогын судалгааг өргөн цар хүрээтэй хийх, судалгааны ажлын чанар, үр нөлөөг нэмэгдүүлж, хууль зүйн шинжлэх ухааны хөгжилд хувь нэмэр оруулах, прокурор, ажилтнуудын боловсролын зэргийг ахиулах зэрэг нь “Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ын үндсэн хэрэгцээ, шаардлага юм.

Судалгааны ажлын чиглэлээр дараах 5 зорилтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг томьёолсон.

Үүнд:

- ☒ Судалгааны ажил хийх эрх зүйн орчин, нөхцөлийг сайжруулах;
- ☒ Судалгааны бүтээлийн хууль зүйн шинжлэх ухааны салбарт эзлэх байр суурийг бэхжүүлэх;
- ☒ Судалгааны ажилд шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн ололт дэвшлийг нэвтрүүлэх;
- ☒ Судалгааны ажлын үр дүнг практик үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх, эргэлтэд оруулах;
- ☒ Эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллагуудтай хамтран ажиллах, төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх.

Энэхүү үзэл баримтлалыг бий болгосноор прокурорын байгууллагын судалгааны ажлын чанар, үр нөлөө нэмэгдэж, хүний нөөцийн чадавхи сайжрах, судалгааны ажилд шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн ололт дэвшлийг нэвтрүүлэх, эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зэрэг нөхцөл бүрдсэн.

3.1.2. Судалгаа хийх аргачлал

Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх хүрээнд “Судалгаа хийх аргачлал”-ыг Улсын ерөнхий прокурорын газрын Бодлого төлөвлөлт, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэстэй хамтран боловсруулж, Улсын ерөнхий прокурорын 2023 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/117 тушаалаар батлуулсан.

Судалгааг үндсэн болон тэргүүлэх чиглэлээр хийхээс гадна эрх зүйн онол, үзэл баримтлал, бусад хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, түүнийг боловсронгуй болгох чиглэлээр суурь судалгаа, хавсарга судалгаа, бодлогын судалгаа, харьцуулсан судалгаа, хяналтын ажлын судалгаа хийхээр зохицуулсан.

Энэхүү аргачлалыг ашигласнаар судалгааны ажлын чанар, шинжлэх ухааны үндэслэл, агууламж сайжирч, прокурорын хяналтын ажлын үр нөлөө сайжрах, прокурор, ажилтны судалгааны арга зүйн мэдлэг, чадвар үлэмж нэмэгдэх боломж бүрдсэн.

3.1.3. Прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ТУШААЛ

2023 оны 08 сарын 01 өдөр Дугаар А/88 Улаанбаатар хот

Прокурорын шийдвэр боловсруулах
аргачлал батлах тухай

Прокурорын тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.4 дэх хэсэг, 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсгийн 48.1.6 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал”-ыг нэгдүгээр, “Прокурорын эрх зүйн хэлбэрт тавигдах шалгуур”-ыг хоёрдугаар, “Прокурорын эрх зүйн зарим хэлбэрийн жишээг болгох загвар”-ыг гуравдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
2. Энэ тушаалаар батлагдсан аргачлалыг нийт прокуроруудад танилцуулж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг Улсын ерөнхий прокурорын газрын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн дарга, Аймаг, нийслэл, тээвэр, дүүрэг, сум дундын прокурорын газрын ерөнхий прокуроруудад даалгасугай.
3. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Улсын ерөнхий прокурорын орлогч (М.Чинбат)-д даалгасугай.
4. Энэ тушаалыг батлагдсан өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОР,
ТӨРИЙН ХУУЛЬ ЦЭГЗЭЙН
ТЭРГҮҮН ЗӨВЛӨХ

Б.ЖАРГАЛСАЙХАН

1501011684

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ТУШААЛ

2023 оны 10 сарын 18 өдөр Дугаар А/117 Улаанбаатар хот

“Судалгаа хийх аргачлал” батлах тухай

Прокурорын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 48.1.1, 48.1.8 дахь заалт, Улсын ерөнхий прокурорын 2023 оны А/84 дүгээр тушаалаар баталсан “Прокурорын байгууллагаас судалгааны талаар баримтлах үзэл баримтлал”-ын хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Судалгаа хийх аргачлал”-ыг нэгдүгээр, “Судалгааны чанар, үр дүнг үнэлэх хуудас”-ыг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
2. Судалгаа хийх аргачлалыг нэг мөр хэрэгжүүлж, ажиллахыг Улсын ерөнхий прокурорын газрын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгжийн дарга, аймаг, нийслэл, тээвэр, дүүрэг, сум дундын прокурорын газрын ерөнхий прокуроруудад даалгасугай.
3. Судалгаа хийх аргачлалын хэрэгжилт, үр дүнд хяналт тавьж ажиллахыг Улсын ерөнхий прокурорын газрын даргадх Сургалт, судалгааны хүрээлэн /Б.Бат-Орших/, Улсын ерөнхий прокурорын газрын Бодлого төлөвлөлт, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс /Н.Энхтүвшин-т/ үүрэг болгосугай.
4. Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Улсын ерөнхий прокурорын 2017 оны А/85 дугаар тушаалаар баталсан “Прокурорын байгууллагын удирдлага, зохион байгуулалт, дотоод ажлын аргачлалын заавар”-ын 9 дүгээр зүйлийн 9.24 дэх заалтаас 9.41 дэх заалтыг бүхэлд нь, 9.42 дахь заалтаас 9.51 хүртэлх заалтын судалгаатай холбоотой хэсгийг тус тус хүчингүй болгосугай.
5. Энэ тушаалыг батлагдсан өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОР,
ТӨРИЙН ХУУЛЬ ЦЭГЗЭЙН
ТЭРГҮҮН ЗӨВЛӨХ

Б.ЖАРГАЛСАЙХАН

D:\2023\ЭГН\Тушаал.docx
1501012213

Прокурорын байгууллагын 2023-2026 оны үйл ажиллагааны стратеги төлөвлөгөөнд тусгагдсан “Олон нийтэд прокурорын байгууллагын үйл ажиллагааг ил тод, нээлттэй байдлаар сурталчлан таниулж, эерэг хандлагыг нэмэгдүүлэх”, “Прокурорын шийдвэр ил тод байх нөхцөлийг хангах”, “Прокурорын хяналтын ажлын чанар, үр нөлөөг сайжруулж, боловсронгуй болгох” зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд “Прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал”-ыг боловсруулан, Улсын ерөнхий прокурорын 2023 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдрийн А/88 дугаар тушаалаар батлуулсан.

“Прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал” нь прокурорын эрх зүйн хэлбэрийг боловсруулахад дэмжлэг үзүүлэх, Прокурорын хяналтын эрх зүйн хэлбэр нь хууль ёсны, үндэслэлтэй байхад чиглэгдсэн юм.

Энэхүү аргачлал нь Улсын ерөнхий прокурорын газрын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, Азийн сан, салбарын эрдэмтэн, судлаач нартай хамтран прокурорын шийдвэрт хийгдсэн дүн шинжилгээ, шүүх эрх мэдлийн болон төрийн зарим байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэр боловсруулах арга зүй, аргачлал, гадаадын зарим улсын прокурорын шийдвэрийн хэлбэр, эрх зүйн зохицуулалтыг судалсан судалгааны үндсэн дээр боловсруулагдсан бөгөөд аргачлалд зарим эрх зүйн хэлбэрийн жишиг загваруудыг оруулсан нь практик ач холбогдолтой болсон.

3.2. СУДАЛГАА, ТҮҮНИЙ ҮР ДҮН

3.2.1. Хийсэн судалгаа, үр дүн

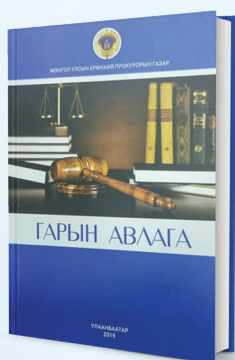
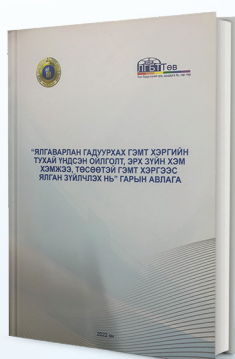
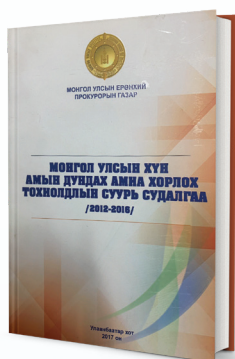
Нийт 32 судалгааг 2017-2023 онд бусад байгууллага, гадны судлаач болон прокуроруудын оролцоотой хийж гүйцэтгэснээс 5 суурь судалгаа, 27 хавсарга судалгаа байна.

Суурь судалгааны жагсаалт:

- “Монгол Улсын хүн амын дундах амиа хорлох тохиолдол”;
- “Цэргийн анги байгууллагад үйлдэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн шалтгаан нөхцөл”;
- “Арван найман насанд хүрээгүй хүнийг хүчиндэх гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл, шийдвэрлэлт”;
- “Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулсан хэрэгт хохирол тогтоосон болон хохирол нөхөн төлүүлсэн байдал”;
- “Монгол Улсад үйлдэгдэн гарч байгаа гэмт хэргийн өсөлт, бууралтын шалтгаан нөхцөл”.

Хавсарга судалгааны жагсаалт:

- “Шүүхээс буцсан хэргийн шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох”;
- “Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөт эм бэлдмэл, бодист донтсон буюу хамааралтай болсон иргэнийг албадан болон сайн дурын эмчилгээнд хамрагдсан байдал”;
- “Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл”;
- “Нийтэд тустай ажил хийлгэх ялын талаар олон улсын эрүүгийн эрх зүйн зохицуулалт, үр нөлөө”;

(Судалгааны бүтээл, гарын авлагууд)

- “Оюутнуудын бэлгийн зан үйл ба бэлгийн замын халдварт өвчнөөс сэргийлэх мэдлэг хандлага” тандалт, асуулгын судалгаа”;
- “Шүүхээс зарим төрлийн гэмт хэрэгт оногдуулсан ялын бодлого”;
- “Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй холбоотой хэргийг шийдвэрлэхэд тулгамдаж буй асуудал”;
- “Гэр бүлийн хүчирхийллийн гэмт хэрэг, зөрчлийг шалган шийдвэрлэхтэй холбоотой монгол улсын хууль тогтоомж, тэдгээрийн хэрэгжилтийг хохирогч төвтэй хандлагын үүднээс үнэлэх нь”;
- “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлт, түүнд нөлөөлсөн шалтгаан нөхцөл”;
- “Зөрчлийн тухай хуулийн тусгай ангид заасан хүүхдийн эрхийг зөрчих зөрчлийн гаралт, шийдвэрлэлт, шалтгаан нөхцөл”;
- “Хуулийн этгээдэд хариуцлага ногдуулж буй байдал”;
- “Гадаад орны прокурорын байгууллагын бүтэц, чиг үүрэг”;
- “Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас 2021 он, 2022 оны I улиралд хүүхэд хохирсон гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлт, шалтгаан нөхцөл”;
- “Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль зөрчлийн гаралт, шийдвэрлэлт, шалтгаан нөхцөл”;
- “Прокурорын шийдвэр боловсруулах арга зүй”;
- “Эрүүгийн хэргийн талаар эрх зүйн туслалцаа харилцан үзүүлэх ажиллагааг сайжруулах арга зам”;
- “Эрүү шүүлт тулгах гэмт хэргийн гаралт, шийдвэрлэлт, шалтгаан нөхцөл зэрэг болно.

(Судалгааны бүтээл, гарын авлагууд)

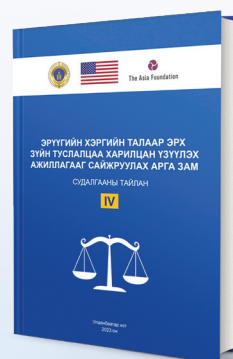
“Цэргийн анги, байгууллагад үйлдэгдсэн гэмт хэргийн шалтгаан нөхцөл”-ийг судлах судалгааны ажлын үр дүн “Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 21 дэх илтгэл”-д дурдагдсан ба Хууль зүйн үндэсний хүрээлэнгийн “Хууль дээдлэх ёс” онол, арга зүйн сэтгүүлийн 2022 оны 4 дүгээр улирлын дугаарт судалгааны тайланг хураангуй байдлаар хэвлүүлж, олон нийтийн хүртээл болгосон.

- Хүүхдийн байгууллагын ажилтнуудад зориулсан “Хүүхэд хамгаалал дахь төрийн оролцоо ба эрх зүйн зохицуулалт” сэдэвт гарын авлагыг хэвлүүлсэн.

- “Гадаад орны прокурорын байгууллагын бүтэц, чиг үүргийн талаар харьцуулсан судалгаа”-ны тайланг Азийн хөгжлийн банктай хамтран хэвлүүлж прокурор, ажилтнуудад хүргүүлсэн.

- Тус хүрээлэнгээс Улсын ерөнхий прокурорын газрын Гадаад харилцаа, эрх зүйн туслалцааны хэлтэстэй хамтран хийсэн “Эрүүгийн хэргийн талаар эрх зүйн туслалцаа харилцан үзүүлэх ажиллагааг сайжруулах арга зам” сэдэвт судалгааны тайланг хэвлүүлж, нийтийн хүртээл болгосон.

- Прокурорын шийдвэрүүдийг судалсан судалгааны үр дүн, түүнд үндэслэж боловсруулсан прокурорын шийдвэр боловсруулах аргачлал зэргийг агуулсан эрдэм шинжилгээний бүтээл болох “Прокурорын шийдвэр боловсруулах арга зүй” номыг Азийн сангийн дэмжлэгтэй хэвлүүлсэн. Мөн үр дүнг олон нийтэд мэдээлэх үүднээс цахим хувилбарыг сургалтын цахим системд байршуулсан.

IV. БУСАД

4.1. ЭРДЭМТДИЙН ЗӨВЛӨЛ

Прокурорын байгууллагын үйл ажиллагаа, сургалтын тогтолцоог шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагын хэмжээнд тэргүүлэх байр суурьтай болоход дэмжлэг үзүүлэх үүднээс олон нийтэд хүлээн зөвшөөрөгдсөн, дадлага туршлагатай, онолын өндөр мэдлэгтэй эрдэмтдээс бүрдсэн “Эрдэмтдийн зөвлөл”-ийн ажиллах журмыг Улсын ерөнхий прокурорын 2022 оны 06 дугаар 06-ны өдрийн А/56 дугаар тушаалаар батлуулсан.

4.2. ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХУРАЛ, ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ

Тус хүрээлэнгээс судалгааны ажлын үр дүнд үндэслэн эрдэм шинжилгээний хурал, семинар, хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, илтгэл хэлэлцүүлэх, онол, арга зүйн мэргэжлийн сэтгүүлд өгүүлэл нийтлүүлэх, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр үр дүнг олон нийтэд мэдээлж хэвшлээ.

Онцлог зарим арга хэмжээнээс дурдвал:

Монголын Хуульчдын холбоотой хамтран хууль зүйн их сургуулийн оюутнуудын дунд “Мөнгө угаах гэмт хэрэг: онол, практикийн асуудал” сэдэвт эрдэм шинжилгээний илтгэлийн уралдааныг 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдөр зохион байгуулсан.

Эрдэм шинжилгээний илтгэлийн уралдаанд Монгол Улсын их сургуулийн Хууль зүйн сургууль, Дотоод хэргийн их сургууль, Санхүү, эдийн засгийн их сургууль, Шихихутуг их сургууль, Их засаг олон улсын их сургууль, Отгонтэнгэр их сургууль, Орхон их сургууль, Олон Улсын Улаанбаатар их сургуулийн оюутан, сонсогчдоос нийт 47 илтгэл ирүүлсэн бөгөөд хоёрдугаар шатанд 10 илтгэлийг сонгон хэлэлцүүлж, шилдэг илтгэлийг шалгаруулсан.

“Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хууль зөрчих зөрчлийн гаралт, шийдвэрлэлт, шалтгаан нөхцөл” судалгааг 2021, 2022 оны эхний хагас жилийн байдлаар хийж, судалгааны тайлан, үр дүнг үндэслэн Зөрчлийн хэрэг бүртгэх ажиллагаанд хяналт тавих прокурорууд болон Мэргэжлийн хяналтын газрын эрх бүхий албан тушаалтнуудыг оролцуулан 2022 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдөр цахим болон танхим хэлбэрээр хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан.

(“Мөнгө угаах гэмт хэрэг: онол, практикийн асуудал” сэдэвт оюутны эрдэм шинжилгээний илтгэлийн уралдаан)

Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Дотоод хэргийн их сургууль, Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн, Монгол Улсын Боловсролын их сургуулийн Боловсрол судлалын сургууль, Монголын Хуульчдын холбоо, Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэнгээс хамтран 2023 оны 06 дугаар сарын 09-ний өдөр зохион байгуулсан “Хууль зүйн боловсролын тулгамдсан асуудал, шийдвэрлэх арга зам” сэдэвт олон улсын эрдэм шинжилгээний хуралд тус хүрээлэнгийн хяналтын прокурор, доктор Б.Өнөрмаа “Хуульчийн эрх зүйн байдал ба боловсролын шинэчлэл” сэдвээр илтгэл хэлэлцүүлсэн.

Оросын Холбооны Улсын ерөнхий прокурорын газраас 2023 оны 06 дугаар сарын 21-ний өдөр зохион байгуулсан “Хууль бус цагаачлалын урсгал нэмэгдэж байгаа нөхцөлд террорист болон хэт даврагч заналхийлэлтэй тэмцэх олон улсын шинжээчдийн түвшний уулзалт”-нд тус хүрээлэнгийн Судалгааны албаны дарга, ахлах прокурор, доктор, дэд профессор Б.Мөнхдорж, хяналтын прокурор Н.Нандин-Эрдэнэ нар “Монгол Улсад гадаад улсын иргэд гэмт хэрэгт хохирсон болон гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал” сэдэвт илтгэлийг хэлэлцүүлсэн.

Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улсын Ханнс-Зайделийн сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газар, Монгол Улсын их сургууль хамтран 2023 оны 09 дүгээр сарын 14-ний өдөр зохион байгуулсан “Монгол Улсын эрүүгийн хууль тогтоомжийн шинэтгэлийн эрэлт хэрэгцээ” сэдэвт эрдэм шинжилгээний хуралд “Эрүүгийн хэргийн талаар эрх зүйн туслалцаа харилцан үзүүлэх ажиллагаа, тулгамдаж буй асуудал” сэдвээр тус хүрээлэнгийн захирал, доктор, дэд профессор Б.Бат-Орших илтгэл хэлэлцүүлсэн байна.

(Хяналтын прокурор, доктор Б.Өнөрмаа “Хуульчийн эрх зүйн байдал ба боловсролын шинэчлэл” сэдвээр илтгэл хэлэлцүүлсэн)

(Эрдэм шинжилгээний хурлын үйл явц)

4.3. ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГААС ТӨРӨН ГАРСАН ЭРДЭМТЭД

Нэг. АКАДЕМИЧ

1. **Нарангэрэл.С.** Монгол Улсын төрийн шагналт, Шинжлэх ухааны гавьяат зүтгэлтэн, Монгол Улсын их сургуулийн Эмерит профессор, Япон Улсын Нагоягийн их сургуулийн хүндэт доктор, Хууль зүйн шинжлэх ухааны доктор (Sc.D), профессор.

Хоёр. ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ДОКТОРУУД (Sc.D)

1. **Нарангэрэл.С.** эмерит профессор
-“БНМАУ-ын эрүүгийн хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох асуудал” сэдвээр 1988 онд докторын зэрэг,
-“ХХ зууны Монгол Улсын эрүүгийн эрх зүйн ерөнхий ангийн үндсэн асуудал” сэдвээр 2000 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.
2. **Гүнсэн.Р.** профессор
-“Улс, хоршооллын хөрөнгийг ашиглан шамшигдуулсан гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдэд хүлээлгэх эрүүгийн хариуцлага” сэдвээр 1965 онд докторын зэрэг,
-“БНМАУ-д социалист өмчийг эрүүгийн эрхээр хамгаалах нь” сэдвээр 1974 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.
3. **Авхиа.Ж.** профессор
-“БНМАУ-д санаатай хүн амины гэмт хэрэгтэй явуулах эрүүгийн эрхийн тэмцэл” сэдвээр 1968 онд докторын зэрэг,
-“БНМАУ-д хүний амь насны эсрэг гэмт хэрэгтэй явуулах тэмцлийн эрүүгийн эрхийн ба криминологийн асуудлууд” сэдвээр 1976 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.
4. **Совд.Г.** профессор
-“БНМАУ-ын эрүүгийн эрхийн тусгай ангийн үндсэн зорилт” сэдвээр 1973 онд докторын зэрэг,
-“Эрүүгийн хариуцлага, түүний уламжлал шинэчлэлийн асуудал” сэдвээр 1993 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.
5. **Баасан.Л.** профессор
-“Хөдөлмөрийн маргааны зохицуулалтын асуудал” сэдвээр 1995 онд докторын зэрэг,
-“Хөдөлмөрийн гэрээний онол, практикийн асуудал” сэдвээр 1999 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.
6. **Лүндээжанцан.Д.** профессор
-“Байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомжийг зөрчихөд хүлээлгэх захиргааны арга хэмжээний үр нөлөөг дээшлүүлэх асуудал” сэдвээр 1989 онд докторын зэрэг,
-“Монгол Улс дахь төрийн эрх мэдлийг хуваарилах онол практикийн асуудал” сэдвээр 2000 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.
7. **Энхбаатар.Ч.** профессор
-“Төрийн эрх барих дээд байгууллагын

хууль тогтоох үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох нь” сэдвээр 1991 онд докторын зэрэг,
-“Шүүхийн хараат бус байдлын харьцуулсан судалгаа сэдвээр 2003 онд шинжлэх ухааны докторын зэрэг хамгаалсан.

Гурав. ДОКТОРУУД (Ph.D)

1. **Жалан-Аажав.С.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “БНМАУ-ын империализм, феодализмыг эсэргүүцсэн шатны ардын хувьсгалт төрийн хууль тогтоомжийн гол шинжүүд”. 1967 он
2. **Авирмэд.Э.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “БНМАУ-ын орон нутгийн Ардын депутатуудын хурал”. 1970 он
3. **Хүрлээ.Л.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэхэд хөдөлмөрийн хамт олны роль, үйл ажиллагаа”. 1976 он
4. **Жанцан.Н.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Насанд хүрээгүйчүүдийн үйлдэж буй гэмт явдалтай тэмцэх орчин цагийн асуудал”. 1981 он
5. **Ренчин.Л.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Социалист өмч хамгаалах Үндсэн хуулийн эрх зүйн албыг боловсронгуй болгох асуудал”. 1981 он
6. **Жамбалдорж.О.** Хууль зүйн ухааны доктор, “БНМАУ дахь нийгэм хангамжийн эрх зүйн зохицуулалт”. 1981 он
7. **Тажебакед.К.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Хөдөө аж ахуйн нэгдлийн малыг ашиглан шамшигдуулах гэмт хэргийн шалтгаан, нөхцөл урьдчилан сэргийлэх арга”. 1982 он
8. **Бүжинлхам.Ц.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Эрүүгийн анхан шатны шүүн таслах ажиллагаанд тавих прокурорын хяналтыг боловсронгуй болгох нь”. 1985 он
9. **Баатаржав.Н.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Гэмт явдал, түүний шалтгаан судлалын криминологийн асуудал”. 1985 он
10. **Бямбаа.Ж.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагаас эрхийн хүмүүжлийн ажлыг удирдах нь”. 1988 он
11. **Цэрэндорж.С.** Хууль зүйн ухааны доктор, “Социалист эрх зүйт төрийг төлөвшүүлэх нөхцөл дэх хууль зүйн хариуцлага”. 1989 он
12. **Наранбулаг.С.** Хууль зүйн ухааны доктор, “Хамтарсан үйлдвэрийн эрх зүйн зохицуулалтын зарим асуудал”. 1992 он
13. **Баярсайхан.Д.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Монгол төрийн бүрэн эрхт байдлын Үндсэн хуулийн эрх зүйн асуудлууд”. 1998 он
14. **Мандахбилэг.Б.** Хууль зүйн ухааны доктор, “Райхын захиргааны зарим байгууллага эрх хамгаалж байсан нь захиргааны шүүхийн урьдчилсан шат болох нь”. 1998 он
15. **Сэлэнгэ.Х.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “ХIII зууны Монголын төр, эрх зүйн үзэл санаа, түүний үнэт зүйл”. 2003 он
16. **Баярсайхан.Б.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Монгол цаазын бичгийн судалгаа”. 2004 он
17. **Дэлгэрмаа.Б.** Түүхийн ухааны доктор, “ХХI дүгээр зууны Монголын ардчиллын түүх”. 2005 он

18. **Батдолгор.Л.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Тагнах үйл ажиллагааны зохицуулалтыг төгөлдөржүүлэх эрх зүйн асуудал”. 2009 он
19. **Оюунчимэг.П.** Хууль зүйн ухааны доктор, дэд профессор, “Эрүү шүүлттэй тэмцэх үндсэн асуудлууд: Онол практик.” 2010 он
20. **Сүхбаатар.Ш.** Хууль зүйн ухааны доктор, “Хүний нэр төр, алдар хүндийн эрх зүйн хамгаалалт”. 2011 он
21. **Мөнхсайхан.Л.** Хууль зүйн ухааны доктор, дэд профессор, “Монгол Улсын эрүүгийн шүүн таслах ажиллагааг талуудын эрх тэгш байдал, мэтгэлцээний үндсэн дээр явуулах эрх зүйн зохицуулалтын үндсэн асуудал”. 2011 он
22. **Ууганболор.Г.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Монголчуудын гэр бүлийн хууль цаазын уламжлал, онцлог”. 2012 он
23. **Цэлмэг.Ц.** Хууль зүйн ухааны доктор, профессор, “Ойн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн гэмт хэрэг, эрүүгийн эрх зүй, криминологийн асуудал”. 2012 он
24. **Дэлгэрмаа.Б.** Удирдахуйн ухааны доктор, “Монгол Улсад нутаг дэвсгэрийн Цагдаагийн байгууллагын бие даасан удирдлагыг нэвтрүүлэх нь”. 2014 он
25. **Өнөрмаа.Б.** Хууль зүйн ухааны доктор, “Хууль бус тохиролцоо авлигын гэмт хэргийн үндэс болох нь”. 2014 он
26. **Эрдэнэбат.П.** Удирдахуйн ухааны доктор, “Монгол Улсын прокурорын байгууллагын удирдах албан тушаалтны манлайллын хэв маяг, чадварт хийсэн шинжилгээ”. 2015 он
27. **Гантулга.М.** Хууль зүйн ухааны доктор, “Хээл хахуулийн гэмт хэргийг судлах нь”. 2017 он
28. **Мөнхдорж.Б.** Хууль зүйн ухааны доктор, дэд профессор, “Гэмт хэргийн статистикийн онол, хэрэглээний асуудал”. 2018 он
29. **Майдар.Т.** Анагаах ухааны доктор, “Аортын стенозтой өвчтөнүүдийн ховдлын хөндлөн эргэлтийн ихсэлтийг 3D эхоогоор тодорхойлсон нь”. 2018 он
30. **Мөнхбат.Ц.** Хууль зүйн ухааны доктор, дэд профессор, “Нийтэд тустай ажил хийлгэх ял: Уламжлал, харьцуулалт, шинэчлэл”. 2020 он
31. **Бат-Орших.Б.** Хууль зүйн ухааны доктор, дэд профессор, “Эрүүгийн хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэх ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтын үндсэн асуудал”. 2021 он

4.4. “ПРОКУРОР”, “ПРОКУРОРЫН ТУСЛАХ АЖИЛТАН” МЭРГЭЖЛИЙН УРАЛДААН

Прокурор, прокурорын туслах ажилтны мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх, хүний нөөцийг чадавхжуулах, харилцан туршлага солилцох, хувь хүнийг хөгжүүлэх, өөрийгөө таниулах зорилготой мэргэжлийн уралдааныг 2021, 2023 онуудад зохион байгуулсан.

(“Прокурор-2023”, “Прокурорын туслах ажилтан-2023” мэргэжлийн уралдаан)

4.5. АЛБАНЫ БАЙР

Тус хүрээлэнгээс зохион байгуулж буй сургалтад орон нутгийн прокурорын газраас ирж сургалтад хамрагдах бол прокурор, ажилтнуудыг байрлуулах 12 өрөө бүхий албаны байртай.

(Албаны байр)

V. ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

Тус хүрээлэн нь сургалт, судалгааны ижил чиг үүрэг бүхий шинжлэх ухаан, эрдэм шинжилгээ, боловсролын байгууллагуудтай болон шүүх эрх мэдэл, хууль сахиулах чиг үүрэг бүхий бусад байгууллага, олон улсын төсөл, хөтөлбөрүүдтэй хамтран ажиллаж байна.

5.1. БУСАД БАЙГУУЛЛАГА

Улсын Дээд шүүх, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Шүүхийн сургалт, судалгаа, мэдээллийн хүрээлэн, Хүний эрхийн үндэсний комисс, Монголбанкны Санхүүгийн мэдээллийн алба, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын алба, Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах эрх бүхий байгууллагууд, Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар, Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн, Монголын Хуульчдын холбоо, Монголын Нотариатчдын танхим, Шинжлэх ухааны академи, Монгол Улсын их сургуулийн Хууль зүйн сургууль, Удирдлагын академи, Дотоод хэргийн их сургууль, Шихихутуг их сургууль зэрэг 30 орчим байгууллагатай хамтран ажиллаж байна.

Хамтын ажиллагааны хүрээнд хэрэгжүүлсэн онцлох ажлуудаас дурдвал:

1. Монголын Хуульчдын холбоотой хамтран прокурор, хуульч туслах ажилтнуудад зориулан хуульчийн үргэлжилсэн сургалтын кредит цаг олгох хамтарсан сургалтыг зохион байгуулсан.
2. Монголын Хуульчдын холбоо, Азийн сангий хамтарсан хуульчийн үргэлжилсэн сургалтын сургагч багш бэлтгэх сургалтад прокуроруудыг хамруулсан.
3. Улсын Дээд шүүх, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Монголын Хуульчдын холбоо хамтран хэрэгжүүлж буй “Шүүх хуралдааны мэтгэлцээн” сургалтын 5 төрлийн шүүхийн хэлэлцүүлгийг видео хичээл байдлаар бэлтгэсэн.
4. Тус хүрээлэнгийн докторын зэрэгтэй прокурор-эрдэмтэд болон туршлагатай прокуроруудаас Монгол Улсын их сургуулийн Хууль зүйн сургууль, Дотоод хэргийн их сургууль, Шихихутуг их сургууль зэрэг хууль зүйн их сургуулиудын Эрдмийн зөвлөл, Профессорын судалгааны багийн гишүүнээр ажиллаж байгаагаас гадна мэргэжлийн хичээлүүдийг заах, оюутан, суралцагч нарт судалгааны үр дүнгээ түгээх, магистрант, докторантын судалгааны ажлыг удирдах, албан ёсны шүүмж бичих, практик туршлагаасаа хуваалцах зэргээр эрдэмтэн, судлаач нартай хамтран ажиллаж байна.

5.2. ОЛОН УЛСЫН ТӨСӨЛ, ХӨТӨЛБӨР

Азийн сан, Азийн хөгжлийн банк, Олон улсын хөгжлийн эрх зүйн байгууллага (IDLO), КОЙКА олон улсын байгууллага, Дэлхийн байгаль хамгаалах сан, Эмнести интернэшнл, Ханнс-Зайделийн сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газар, Францын магистратын үндэсний сургууль зэрэг 20 орчим байгууллагатай хамтран ажиллаж байна.

Хамтын ажиллагааны хүрээнд хэрэгжүүлсэн онцлох ажлуудаас дурдвал:

1. Азийн сантай хамтран “Менторшип” хөтөлбөрийг 2022, 2023 онд 2 удаа зохион байгууллаа. Менторшип хөтөлбөрт ментор прокуророор 44 прокурор, менти прокуророор 96 нийт 140 прокурор хамрагдсан.
2. Азийн сангийн дэмжлэгтэй Прокурорын байгууллагын сургалтын үйл ажиллагаанд ашиглах вебинар сургалтын өрөөг бий болгосон.
3. Монгол Улсын Засгийн газар болон Америкийн Нэгдсэн Улсын Төрийн департамент хооронд 2020 оны 4 дүгээр сард байгуулсан “Хүүхэд хамгааллын түншлэлийн компакт гэрээ”-ний хүрээнд Азийн сантай хамтарсан “Хүн худалдаалах, бэлгийн мөлжлөг, хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагаанд насанд хүрээгүй гэрч, хохирогчийн сэтгэцийн гэмтлийг сэдэрэхгүй байх, бууруулахад хэрхэн анхаарч харилцах, форензик ярилцлага (Forensic Interview) хийх чадвар эзэмшүүлэх” 10 өдрийн сургалтыг 2023 онд зохион байгуулсан.
4. Дэлхийн банкны StAR санаачлагатай хамтран “Хөрөнгө буцаах ажиллагааны гарын авлага: Салбарын мэргэжилтнүүдэд зориулсан хоёр дахь хэвлэл, 2021” номыг монгол хэл дээр орчуулан хэвлүүлсэн.
5. Дэлхийн байгаль хамгаалах сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газартай хамтран нэгж прокурорын газруудын орлогч, ахлах прокуроруудад зориулан “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг ба прокурорын хяналт” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулсан.
6. Бүгд Найрамдах Франц Улсаас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Сэбастиен Сүрүний хүсэлтийн дагуу Франц Улсын Магистратын үндэсний сургуулийн сонсогч Эстэбан Грандин-Мартиньег Монгол Улсын ерөнхий прокурорын газрын үйл ажиллагаатай танилцуулан дадлага хийх нөхцөл боломжоор хангаж ажилласан.
7. “ХБНГУ-ын прокуроруудын үйлддэг эрх зүйн хэлбэрийн агуулга” сэдэвт сургалтыг 2023 онд ХБНГУ-ын Ханнс-Зайделийн сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газартай хамтран цахимаар зохион байгуулсан. Тус сургалтад ХБНГУ-ын Бавари мужийн Мюнхен хотын ерөнхий прокурорын газрын Ерөнхий прокурор Dr.Сюзанна Грассер сургагч багшаар оролцсон.

ЗУРГИЙН ЦОМОГ

(МУИС-ийн Хууль зүйн сургуультай хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулав. 2022 он)

(Шихихутуг их сургуультай хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулав. 2023 он)

(Дотоод хэргийн их сургуультай хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулав. 2023 он)

(Докторын семинар. 2020 он)

(БНАЛАУ-ын Хууль зүйн яамны Олон улсын хамтын ажиллагааны газрын Ерөнхий захирал Хамфон Сипасэүт, Ардын дээд прокурорын ажлын албаны захирал Фоудтавонг Боуалафа, Ардын дээд шүүхийн Эрүүгийн танхимын шүүгч Монэхам Фанян нарыг хүлээн авч уулзав. 2022 он)

(Азийн сангийн Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газрын дэмжлэгтэйгээр вебинар сургалтын өрөөг тохижуулав. 2022 он)

(Олон улсын хөгжлийн эрх зүйн байгууллага (ID-LO)-ын Олон улсын зөвлөх Сара Вүүдкоктой хийсэн ажил хэргийн уулзалт. 2022 он)

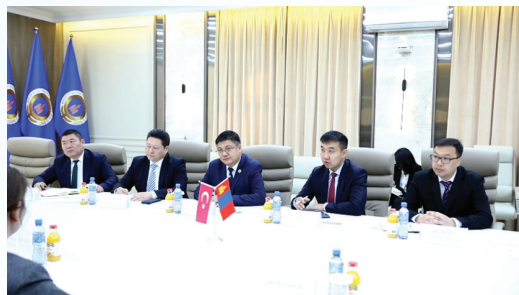

(АНУ-ын санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр 5 жилийн хугацаанд хэрэгжүүлсэн "Залуу хуульчдыг чадавхжуулах замаар Монгол Улсын шүүх эрх мэдлийн тогтолцоог бэхжүүлэх нь" төслийн хаалт. 2023 он)

(Бүгд Найрамдах Франц Улсаас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Сэбастиен Сүрүн, Элчин сайдын яамны тэргүүн зөвлөх Жульен Паупэрт, хуульч Эстэбан Грандин-Мартин нарыг хүлээн авч уулзав. 2023 он)

(Бүгд Найрамдах Турк Улсын Хууль зүйн дэд сайд Хасан Илмаз, Дээд шүүхийн шүүгч Хулуси Пур, Хууль зүйн академийн ерөнхийлөгч Мухиттин Өздемир, тус улсаас Монгол Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Зафер Атеш нарын төлөөлөгчдийг хүлээн авч уулзав. 2023 он)

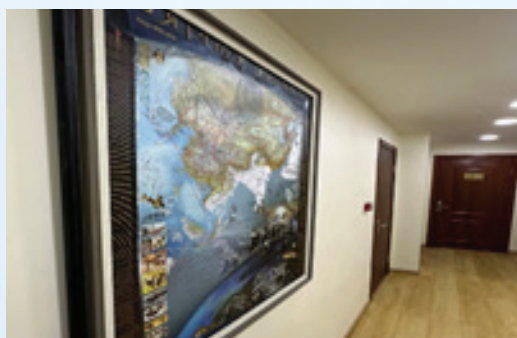
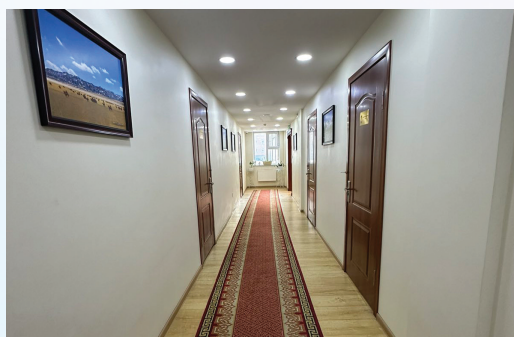
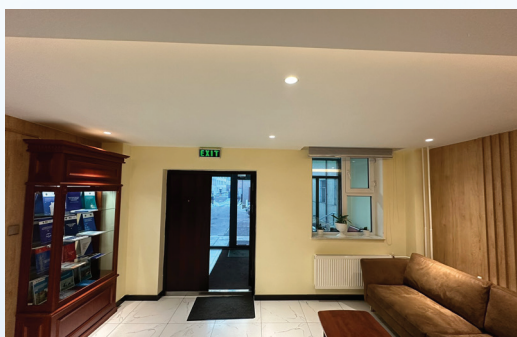
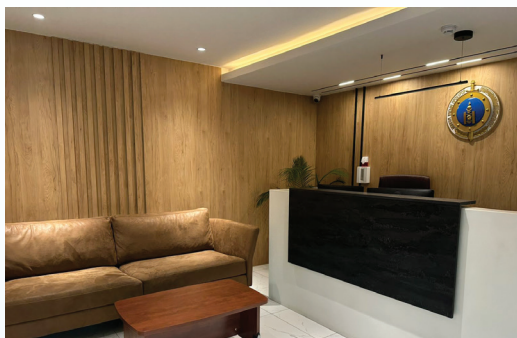

(Аймаг, нийслэл, тээвэр, дүүргийн прокурорын газрын ерөнхий прокурорын орлогч, нийслэл, тээвэр, дүүргийн прокурорын газрын хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаанд хяналт тавих ахлах прокуроруудад зориулсан сургалт. 2023 он)

(Олон нийттэй харилцах мэргэшсэн прокурор бэлтгэх сургалт. 2023 он)

УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ПРОКУРОРЫН ГАЗРЫН ДЭРГЭДЭХ СУРГАЛТ, СУДАЛГААНЫ ХҮРЭЭЛЭН

Англи хувилбар

ХОЛБОО БАРИХ

Хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар хот 14210,
Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо,
Чинван Г.Чагдаржавын гудамж

Цахим шуудан: gpo_tri@prosecutor.mn

Утас: 70143344